

БИЛТЕН

СЛУЖБЕНА ОБЈАШЊЕЊА И СТРУЧНА МИШЉЕЊА
ЗА ПРИМЕНУ ФИНАНСИЈСКИХ ПРОПИСА

6/јун 2013.
Година LIII
ISSN 0354-3242

БИЛТЕН

СЛУЖБЕНА ОБЈАШЊЕЊА И СТРУЧНА МИШЉЕЊА ЗА ПРИМЕНУ ФИНАНСИЈСКИХ ПРОПИСА

Број 6
јун 2013.
година LIII
ISSN 0354-3242

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА И ПРИВРЕДЕ
БЕОГРАД

Оснивач и издавач
Министарство финансија и привреде Републике Србије
Београд, Кнеза Милоша 20
www.mfp.gov.rs

(Оснивачка и издавачка права преузета од Министарства финансија СРЈ на основу Споразума о преносу оснивачких права бр. 651-01-1/2003)

За издавача
мр Млађан Динкић, министар финансија и привреде

Уређивачки одбор
Даница Васиљевић, Весна Хрельац-Ивановић,
мр Јасмина Кнежевић

Главни уредник
Даница Васиљевић
секретар Министарства

Уредник
мр Јасмина Кнежевић
jasmina.knezevic@mfp.gov.rs

Редакција
БИЛТЕН Службена објашњења и стручна мишљења
за примену финансијских прописа
Министарство финансија и привреде Републике Србије
Кнеза Милоша 20, 11000 Београд
Тел. 011/3642 659

Пријема и штампа
Штампарија Министарства финансија и привреде Републике Србије
Београд, Кнеза Милоша 20

Tel: 011/3642 659
biltcn@mfp.gov.rs

Билтен излази месечно.

Copyright © 2003-2013 by Министарство финансија и привреде Републике Србије
Сва права задржана.

САДРЖАЈ

ЈАВНИ ПРИХОДИ ПОРЕЗИ

1. Порески третман повећања основног капитала (докапитализације) резидентног привредног друштва новчаним улагањем нерезидентног друштва.....	9
2. а) Порески третман промета добара и услуга који обвезник ПДВ врши за службене потребе дипломатског или конзуларног представништва стране државе.....	10
б) Порески третман преноса уз накнаду права својине на непокретносги (згради и земљишту на коме се зграда налази), извршен по основу уговора о купопродаји, на страну државу, за потребе њеног дипломатско-конзуларног представништва.....	10
3. Порески третман куповине, уз накнаду, стана на територији Републике Србије коју врши страна држава, а стан је намењен за службене потребе дипломатског или конзуларног представништва	16

---

4. Порески третман промета услуге продаје ваучера
страном лицу који врши обvezник ПДВ, а којима купци
ваучера могу плаћати услуге страног лица (које се
пружају електронским путем) 21

ПОРЕЗ НА ДОДАТУ ВРЕДНОСТ

1. Порески третман промета услуге дозвољавања коришћења
јавног пута за који се наплаћује путарина, садржина
признанице (слипа), издавање и садржина рачуна 27
  2. Порески третман промета услуге уступања имовинских
права на фонограму који врши обvezник ПДВ – произвођач
фонограма Организацији производача фонограма Србије,
као и промета услуге који, у оквиру колективног
остваривања права производача фонограма, Организација
врши крајњим корисницима 36
  3. Да ли обvezник ПДВ који је, на основу закљученог уговора
о лиценци жига, стекао право на коришћење жига има
право да ПДВ који му је обрачунат за извршени промет
услуге од стране претходног учесника у промету –
обveznika ПДВ, одбије као претходни порез? 40
  4. Порески третман промета услуге обезбеђивања превоза
добара авионом са територије Републике Србије до
одредишта у иностранству и извозног царина тих
добра, као и издавање рачуна за тај промет 42
-

-
5. Да ли обveznik ПДВ који је од инвеститора стекао право располагања на незавршеном грађевинском објекту (промет за који је, према наводима из дописа, постојала обавеза плаћања пореза на пренос апсолутних права), а који наставља изградњу предметног објекта, има право да ПДВ обрачунат од стране претходног учесника у промету за промет добара и услуга, односно увоз добара набављених у циљу даље изградње тог објекта, одбије као претходни порез? 46
6. Да ли обveznik ПДВ – Организација произвођача фонограма Србије има право да ПДВ који јој је обрачунат за промет услуге уступања имовинских права на фонограму од стране обveznika ПДВ – производијача фонограма одбије као претходни порез? 48
7. Обавеза обрачунавања и плаћања ПДВ у случају када обveznik ПДВ – извођач радова врши промет добара и услуга из области грађевинарства (у оквиру изградње објекта) лицу на које не гласи грађевинска дозвола 51
8. Порески третман промета добара – отпадака од дрвета (ломљене дрвене палете) који врши обveznik ПДВ 53
9. Порески третман промета услуге поправке теретног лифта која се пружа обvezniku ПДВ – кориснику слободне зоне у слободној зони, затим промета услуге лабораторијског испитивања добара у лабораторији која се налази ван слободне зоне, као и промета услуге пуњења добара, које се износе из слободне зоне у ринфузи, у посебну амбалажу, при чему се предметна добра враћају у слободну зону 55
-

---

10. Да ли купац првог стана који купује први стан од обvezника ПДВ – Грађевинске дирекције Србије има право на рефундацију ПДВ у случају када је продавцу – Грађевинској дирекцији Србије исплатио део уговорене цене?	59
--	----

ПОРЕЗ НА ДОБИТ ПРАВНИХ ЛИЦА

1. Порески третман откупа секундарних сировина са становишта Закона о порезу на добит правних лица ...	67
--	----

ПОРЕЗИ НА ИМОВИНУ

1. Плаћање пореза на пренос апсолутних права на пренос права својине на возилима	71
2. Утврђивање, наплата и контрола пореза на имовину за непокретности које се налазе на територији града Београда	77

ПОРЕЗИ НА УПОТРЕБУ, ДРЖАЊЕ И НОШЕЊЕ ДОБАРА

1. Порез на употребу ваздухоплова који се користи за услуге калибраže из ваздуха за сопствене потребе и за пружање тих услуга (као комерцијалних) трећим лицима у региону	79
---	----

ЦАРИНЕ

1. Престанак примене Споразума о измени и приступању Споразуму о слободној трговини у Централној Европи (CEFTA) и почетак примене Прелазног споразума о трговини и трговинским питањима између Европске заједнице и Републике Србије на Републику Хрватску, као чланицу Европске уније.....	85
2. Поступање царинских органа у поступку накнадне контроле примене Одлуке о одређивању робе на коју се не плаћају увозне дажбине („Сл. гласник РС“, бр. 27/10 и 48/10).....	89
3. Захтев општине Димитровград за преиначавање решења Владе Републике Србије број 404-2687/2010 од 15. априла 2010. године о уступању возила Центру за културу Димитровград	95

ЈАВНИ РАСХОДИ

ФИНАНСИРАЊЕ ПОЛИТИЧКИХ АКТИВНОСТИ

1. Да ли одборничка група „За бољу Митровицу“ која је образована од 14 одборника који су били на изборној листи Демократска странка – Борис Тадић и која није учествовала под тим именом на локалним изборима, има право на средства која се уплаћују за финансирање редовног рада политичких субјеката?	97
--	----

ПОДСЕТИК

Финансијски прописи донети у јуну месецу 2013. године	101
---	-----

ЈАВНИ ПРИХОДИ

ПОРЕЗИ

1. Порески третман повећања основног капитала (докапитализације) резидентног привредног друштва новчаним улагањем нерезидентног друштва

(Мишљење Министарства финансија и привреде, бр. 430-01-326/2013-04 од 28.6.2013. год.)

Повећање основног капитала резидентног привредног друштва извршено улагањем новчаних средстава (а не уносом имовине као неновчаног улога) од стране нерезидентног друштва, које на тај начин стиче удео у резидентном привредном друштву сразмерно вредности његовог улога у укупном основном капиталу тог друштва (а сагласно прописима који уређују привредна друштва), није предмет опорезивања у складу са Законом о порезу на добит правних лица („Сл. гласник РС“, бр. 25/01, 80/02, 80/02–др. закон, 43/03, 84/04, 18/10, 101/11, 119/12 и 47/13), Законом о порезима на имовину („Сл. гласник РС“, бр. 26/01, 80/02–др. закон, 135/04, 61/07, 5/09, 101/10, 24/11, 78/11, 57/12–одлука УС и 47/13) и Законом о порезу на додату вредност („Сл. гласник РС“, бр. 84/04, 86/04–исправка, 61/05, 61/07 и 93/12).

2. а) Порески третман промета добара и услуга који обвезник ПДВ врши за службене потребе дипломатског или конзуларног представништва стране државе

б) Порески третман преноса уз накнаду права својине на непокретности (згради и земљишту на коме се зграда налази), извршен по основу уговора о купопродаји, на страну државу, за потребе њеног дипломатско-конзуларног представништва

(Мишљење Министарства финансија и привреде, бр. 360-00-86/2013-04 од 27.6.2013. год.)

а) Са асекира Закона о порезу на додату вредност

Уз испуњење услова прописаних Законом о порезу на додату вредност („Сл. гласник РС“, бр. 84/04, 86/04, 61/05, 61/07 и 93/12, у даљем тексту: ЗПДВ) и Правилником о начину и поступку остваривања пореских ослобођења код ПДВ са правом на одбитак претходног пореза („Сл. гласник РС“, бр. 120/12, у даљем тексту: Правилник) – да постоји реципроцитет (што се доказује основном потврдом коју издаје МСП), као и да обвезник ПДВ поседује оригинал службеног налога за набавку добара и услуга на Обрасцу СНПДВ, на промет добара и услуга (укључујући и први пренос права располагања на новоизграђеним грађевинским објектима или економски делјивим целинама у оквиру тих објеката, као и промет услуга давања у закуп објеката или економски делјивих целина у оквиру тих објеката који није ослобођен ПДВ без права на одбитак претходног пореза) који обвезник ПДВ врши за

службене потребе дипломатског или конзуларног представништва Савезне Републике Немачке, ПДВ се не обрачунава и не плаћа, а обvezник ПДВ који врши предметни промет има право на одбитак претходног пореза по том основу. Такође, ПДВ се не обрачунава и не плаћа, а обvezник ПДВ који врши предметни промет има право на одбитак претходног пореза по том основу. Такође, ПДВ се не обрачунава и не плаћа и на увоз добара за службене потребе дипломатског или конзуларног представништва Савезне Републике Немачке, уз испуњење прописаних услова.

Наиме, одредбама члана 24. став 1. тачка 16) ЗПДВ прописано је да се ПДВ не плаћа на добра и услуге намењене за:

- 1) службене потребе дипломатских и конзуларних представништава;
- 2) службене потребе међународних организација, ако је то предвиђено међународним уговором;
- 3) личне потребе страног особља дипломатских и конзуларних представништава, укључујући и чланове њихових породица;
- 4) личне потребе страног особља међународнох организација, укључујући чланове њихових породица, ако је то предвиђено међународним уговором.

Ослобођење из става 1. тачка 16) подтач. (1) и (3) овог члана остварује се под условом реципроцитета, а на основу потврде министарства надлежног за иностране послове (став 4. истог члана ЗПДВ).

Према одредби члана 26. тачка 1) ЗПДВ, ПДВ се не плаћа на увоз добра чији је промет у складу са чланом 24. став 1. тач. 5), 10), 11) и 13)–16в) и чланом 25. став 1. тач. 1) и 2) и став 2. тач. 5) и 10) овог закона ослобођен ПДВ.

Сагласно одредбама члана 21. став 1. тачка 1) Правилника, пореско ослобођење из члана 24. став 1. тачка 16) ЗПДВ обvezник може да оствари за промет добра и услуга који врши дипломатским и конзуларним представништвима, међународним организацијама, страном особљу дипломатских и конзуларних представништава, међународних организација, као и члановима њихових породица (у даљем тексту: носиоци права), и то за службене потребе дипломатских и конзуларних представништава у Републици, са изузетком конзулате којима руководе почасни конзуларни функционери и међународних организација, односно представништава међународних организација у Републици, ако је то предвиђено међународним уговором.

Одредбама члана 22. став 1. Правилника прописано је да пореско ослобођење из члана 21. тачка 1) овог правилника обvezник може да оствари ако поседује:

1) фотокопију потврде о реципроцитetu, односно документа којим се потврђује да је пореско ослобођење предвиђено међународним уговором, издатог од министарства надлежног за иностране послове (у даљем тексту: основна потврда);

2) оригинал службеног налога за набавку добра и услуга и увоз добра, без ПДВ, који издаје овлашћено лице носиоца права.

Службени налог из става 1. тачка 2) овог члана издаје се на Обрасцу СНПДВ – Службени налог за набавку добара и услуга и увоз добара, без ПДВ, који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део (члан 22. став 2. Правилника).

Одредбом става 3. истог члана Правилника прописано је да се службени налог из става 1. тачка 2) овог члана издаје у три примерка, од којих се два дају обvezнику, а трећи задржава носилац права за своје потребе.

Одговорни представник носиоца права (шеф мисије, стални представник и др.) дужан је да, пре издавања првог службеног налога, Централи Пореске управе (у даљем тексту: Централа) достави податке о лицима овлашћеним за издавање службених налога са депонованим потписима тих лица, као и да достави обавештење о променама лица којима је дато ово овлашћење у року од 15 дана од дана настанка промене (члан 22. став 4. Правилника).

Према одредби члана 24. Правилника, ако се службени налог на Обрасцу СНПДВ издаје за набавку добара за која се ПДВ плаћа при увозу добара у Републику Србију, два примерка издатих налога дају се надлежном царинском органу, а трећи примерак задржава носилац права из члана 21. тачка 1) овог правилника за своје потребе.

Одредбом члана 25. Правилника прописано је да уз пореску пријаву за порески период у којем је извршио промет добара, односно услуга из члана 24. став 1. тачка

16) Закона, обвезнинк ПДВ доставља један примерак налога на Обрасцу СНПДВ, односно на Обрасцу ЛНПДВ.

a) *Са асектица Закона о порезима на имовину*

- Пренос уз накнаду права својине на непокретности (згради и земљишту на коме се зграда налази) извршен по основу уговора о купопродаји, на СР Немачку, за потребе њеног дипломатско-конзуларног представништва, предмет је опорезивања порезом на пренос апсолутних права – под условом да се на тај пренос не плаћа порез на додату вредност.

Када је пренос уз накнаду права својине на згради и земљишту на коме се та зграда налази, по основу уговора о купопродаји, предмет опорезивања порезом на пренос апсолутних права, СР Немачка, као купац тих непокретности, није обвезнинк пореза на пренос апсолутних права, већ само супсидијарни јемац за измирење пореске обавезе по том основу. Продавац тих непокретности, као порески обвезнинк, дужан је да поднесе пореску пријаву и да плати порез по том основу.

Супсидијарни јемац је дужник другог реда, што значи да је СР Немачка (на коју је право својине пренето), а која се уговором није обавезала да ће измирити пореску обавезу, дужна да ту обавезу измири само ако порески орган не успе да наплати порез од продавца (ни у редовној, ни у принудној наплати).

Уколико СР Немачка уговором о купопродаји преузме да измири обавезу по основу пореза на пренос апсолутних права (што подразумева – само случај када пренос права својине на конкретној стамбеној згради и земљишту не подлеже плаћању пореза на додату вредност), ако јој та обавеза Законом о порезима на имовину („Сл. гласник РС“, бр. 26/01, 45/02, 80/02, 135/04, 61/07, 5/09, 101/10, 24/11, 78/11, 57/12–УС и 47/13, у даљем тексту: Закон) није установљена, СР Немачка је у том случају солидарни јемац за измирење пореске обавезе по основу пореза на пренос апсолутних права.

Солидарни јемац је дужник истог реда са пореским обvezником, што значи да порески орган може, по свом избору, захтевати да пореску обавезу измири купац и без претходног покушаја да ту обавезу наплати од продавца.

- Давање објекта у закуп страној држави за потребе њеног дипломатско-конзуларног представништва није предмет опорезивања порезом на пренос апсолутних права.
- На право својине дипломатско-конзуларних представништава страних држава у Републици Србији не плаћа се порез на имовину, под условом реципроцитета.

На закуп објекта у Републици Србији који страна држава као закуподавац изврши за потребе свог дипломатско-конзуларног представништва, та страна држава није обвезник пореза на имовину.

Наиме, према одредби члана 23. став 1. тачка 1) Закона, порез на пренос апсолутних права плаћа се код преноса уз накнаду права својине на непокретности.

Од опорезивања порезом на пренос апсолутнох права изузима се пренос, односно стицање апсолутног права из чл. 23. и 24. овог закона на који се плаћа порез на додату вредност, у складу са законом којим се уређује порез на додату вредност (члан 24а тачка 1) Закона).

Обvezник пореза на пренос апсолутног права је продавац, односно преносилац права из чл. 23. став 1. тач. 1), 2) и 4) овог закона (члан 25. став 1. Закона).

Лице на које је пренето апсолутно право, односно поклонодавац, јемчи супсидијарно за плаћање пореза на пренос апсолутних права, односно за плаћање пореза на поклон. Лице на које је пренето апсолутно право, односно поклонодавац, који се уговором обавезао да плати порез на пренос апсолутних права, односно порез на поклон, јемчи солидарно за плаћање тог пореза (члан 42. Закона).

Према одредби члана 12. став 1. тачка 2) Закона, порез на имовину не плаћа се на права на непокретности из члана 2. Закона дипломатских и конзуларних представништава страних држава, под условом реципроцитета.

3. Порески третман куповине, уз накнаду, стана на територији Републике Србије коју врши страна држава,

а стан је намењен за службене потребе дипломатског или конзуларног представништва

(Мишиљење Министарства финансија и привреде, бр. 360-00-107/2013-04 од 6.6.2013. год.)

Промет стана на територији Републике Србије, који се врши уз накнаду, опорезује се ПДВ у складу са Законом о порезу на додату вредност („Сл. гласник РС“, бр. 84/04, 86/04, 61/05, 61/07 и 93/12, у даљем тексту: ЗПДВ) или порезом на пренос апсолутних права у складу са Законом о порезима на имовину („Сл. гласник РС“, бр. 26/01, 45/02, 80/02, 135/04, 61/07, 5/09, 101/10, 24/11, 78/11, 57/12-УС и 47/13, у даљем тексту: ЗПИ).

Са асекирања Закона о ПДВ

На промет добара и услуга, укључујући и први пренос права располагања на стану, који врши обvezник ПДВ, при чему је реч о стану намењеном за службене потребе дипломатског или конзуларног представништва, ПДВ се не обрачунава и не плаћа ако су испуњени услови прописани ЗПДВ и Правилником о начину и поступку остваривања пореских ослобођења код ПДВ са правом на одбитак претходног пореза („Сл. гласник РС“, бр. 120/12, у даљем тексту: Правилник). Услови за остваривање предметног пореског ослобођења су постојање реципроцитета (што се доказује основном потврдом коју издаје МСП) и поседовање оригинална службеног налога за набавку добара и услуга на Обрасцу СНПДВ.

Наиме, одредбама члана 24. став 1. тачка 16) ЗПДВ прописано је да се ПДВ не плаћа на добра и услуге намењене за:

- 1) службене потребе дипломатских и конзуларних представништава;
- 2) службене потребе међународних организација, ако је то предвиђено међународним уговором;
- 3) личне потребе страног особља дипломатских и конзуларних представништава, укључујући и чланове њихових породица;
- 4) личне потребе страног особља међународних организација, укључујући чланове њихових породица, ако је то предвиђено међународним уговором.

Ослобођење из става 1. тачка 16) подтач. (1) и (3) овог члана остварује се под условом реципроцитета, а на основу потврде министарства надлежног за иностране послове (став 4. истог члана ЗПДВ).

Сагласно одредбама члана 21. став 1. тачка 1) Правилника, пореско ослобођење из члана 24. став 1. тачка 16) ЗПДВ обvezник може да оствари за промет добара и услуга који врши дипломатским и конзуларним представништвима, међународним организацијама, страном особљу дипломатских и конзуларних представништава, међународних организација, као и члановима њихових породица (у даљем тексту: носиоци права), и то за службене потребе дипломатских и конзуларних представништава у Републици Србији, са изузетком конзулатата којима руководе почасни конзуларни функционери, и међународних организација, односно представништава међународних организација у

Републици Србији, ако је то предвиђено међународним уговором.

Одредбама члана 22. став 1. Правилника прописано је да пореско ослобођење из члана 21. тачка 1) овог правилника обvezник може да оствари ако поседује:

- 1) фотокопију потврде о реципроцитету, односно документа којим се потврђује да је пореско ослобођење предвиђено међународним уговором, издатог од министарства надлежног за иностране послове (у даљем тексту: основна потврда);
- 2) оригинал службеног налога за набавку добара и услуга и увоз добара, без ПДВ, који издаје овлашћено лице носиоца права.

Службени налог из става 1. тачка 2) овог члана издаје се на Обрасцу СНПДВ – Службени налог за набавку добара и услуга и увоз добара, без ПДВ, који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део (члан 22. став 2. Правилника).

Одредбом става 3. истог члана Правилника прописано је да се службени налог из става 1. тачка 2) овог члана издаје у три примерка, од којих се два дају обvezнику, а трећи задржава носилац права за своје потребе.

Одговорни представник носиоца права (шеф мисије, стални представник и др.) дужан је да, пре издавања првог службеног налога, Централи Пореске управе (у даљем тексту: Централа) достави податке о лицима овлашћеним за издавање службених налога са депонованим потписима тих лица, као и да достави

обавештење о променама лица којима је дато ово овлашћење у року од 15 дана од дана настанка промене (члан 22. став 4. Правилника).

Одредбом члана 25. Правилника прописано је да уз пореску пријаву за порески период у којем је извршио промет добара, односно услуга из члана 24. став 1. тачка 16) Закона, обvezник ПДВ доставља један примерак налога на Обрасцу СНПДВ, односно на Обрасцу ЛНПДВ.

Са асекира Закона о йорезима на имовину

На пренос уз накнаду права својине на непокретности који подлеже плаћању пореза на пренос апсолутних права у Републици Србији, а који се врши по основу уговора о купопродаји, порески обvezник је продавац.

Према томе, када Република Македонија купује стан у Републици Србији, порез на пренос апсолутних права утврђује се продавцу (а не Републици Македонији као купцу).

Ако Република Македонија уговором о купопродаји преузме обавезу да плати порез који буде утврђен продавцу по основу тог купопродајног уговора (иако Република Македонија није порески обvezник), тада би Република Македонија била солидарни јемац за измирење пореске обавезе коју је својом вољом преузела иако јој та обавеза није установљена ЗПИ.

Наиме, према одредби члана 23. став 1. тачка 1) ЗПИ, порез на пренос апсолутних права плаћа се код преноса уз накнаду права својине на непокретности.

Од опорезивања порезом на пренос апсолутних права изузима се пренос, односно стицање апсолутног права из чл. 23. и 24. овог закона на који се плаћа порез на додату вредност, у складу са законом којим се уређује порез на додату вредност (члан 24а тачка 1) ЗПИ).

Обvezник пореза на пренос апсолутног права је продавац, односно преносилац права из члана 23. став 1. тач. 1), 2) и 4) овог закона (члан 25. став 1. ЗПИ).

Лице на које је пренето апсолутно право које се уговором обавезало да плати порез на пренос апсолутних права јемчи солидарно за плаћање тог пореза (члан 42. став 2. ЗПИ).

4. Порески третман промета услуге продаје ваучера страном лицу који врши обvezник ПДВ, а којима купци ваучера могу плаћати услуге страног лица (које се пружају електронским путем)

(Мишљење Министарства финансија и привреде, бр. 011-00-531/2013-08 од 14.5.2013. год.)

Са асекира Закона о порезу на додату вредност

Када обvezник ПДВ – привредно друштво врши промет услуге продаје ваучера страном лицу, тј. лицу које у Републици Србији нема седиште, односно пребивалиште, а којима купци ваучера могу плаћати услуге страног лица (које се пружају електронским путем), дужан је да по том основу обрачуна ПДВ по општој стопи од 20% на основицу коју чини износ

накнаде без ПДВ који обвезник ПДВ прима или треба да прими за промет предметне услуге (у фиксном износу или у проценту од вредности продатих ваучера) и да обрачунати ПДВ плати на прописани начин.

Наиме, одредбама члана 3. Закона о порезу на додату вредност („Сл. гласник РС“, бр. 84/04, 86/04—исправка 61/05, 61/07 и 93/12, у даљем тексту: Закон о ПДВ) прописано је да су предмет опорезивања ПДВ испорука добра и пружање услуга које порески обвезник изврши у Републици уз накнаду, у оквиру обављања делатности, као и увоз добра у Републику.

Промет услуга, у смислу овог закона, су сви послови и радње у оквиру обављања делатности који нису промет добра из члана 4. овог закона (члан 5. став 1. Закона о ПДВ).

Одредбом члана 17. став 1. Закона о ПДВ прописано је да пореска основица (у даљем тексту: основица) код промета добра и услуга јесте износ накнаде (у новцу, стварима или услугама) коју обвезник прима или треба да прими за испоручена добра или пружене услуге од примаоца добра или услуга или трећег лица, укључујући субвенције које су непосредно повезане са ценом тих добра или услуга, у коју није укључен ПДВ, ако овим законом није другачије прописано.

Према одредби члана 23. став 1. Закона о ПДВ, општа стопа ПДВ за опорезиви промет добра и услуга или увоз добра износи 20%.

Са аспектима Закона о порезу на добит ђравних лица

1. Приход обвезнika остварен по основу накнаде за извршену услугу продаје ваучера (сходно уговору закљученим са нерезидентним правним лицем) представља опорезив приход у складу са Законом о порезу на добит правних лица („Сл. гласник РС“, бр. 25/01 ... 119/12, у даљем тексту: Закон).

Наиме, одредбом члана 6. став 2. Закона прописано је да се опорезива добит утврђује у пореском билансу усклађивањем добити обвезнika исказане у билансу успеха, који је сачињен у складу са међународним рачуноводственим стандардима (МРС), односно међународним стандардима финансијског извештавања (МСФИ) и прописима којима се уређује рачуноводство и ревизија, на начин утврђен овим законом.

Опорезива добит обвезнika, који према прописима којима се уређује рачуноводство и ревизија, не примењује МРС, односно МСФИ, утврђује се у пореском билансу усклађивањем добити обвезнika, исказане у складу са начином признавања, мерења и процењивања прихода и расхода који прописује министар финансија, на начин утврђен овим законом (члан 6. став 3. Закона).

Према одредби члана 7. став 1. Закона, за утврђивање опорезиве добити признају се расходи у износима утврђеним билансом успеха, у складу са МРС, односно МСФИ и прописима којима се уређује рачуноводство и ревизија, осим расхода за које је овим законом прописан други начин утврђивања.

Када је реч о утврђивању опорезиве добити обvezника који, према прописима којима се уређује рачуноводство и ревизија, не примењује МРС, односно МСФИ, признају се расходи у складу са начином признавања, мерења и процењивања расхода који прописује министар финансија, осим расхода за које је овим законом прописан други начин утврђивања (члан 7. став 2. Закона).

Сагласно одредби члана 23. став 1. Закона, за утврђивање опорезиве добити признају се приходи у износима утврђеним билансом успеха, у складу са МРС, односно МСФИ и прописима којима се уређује рачуноводство и ревизија, осим прихода за које је овим законом прописан други начин утврђивања.

За утврђивање опорезиве добити обvezника који, према прописима којима се уређује рачуноводство и ревизија, не примењује МРС, односно МСФИ, признају се приходи у складу са начином признавања, мерења и процењивања прихода који прописује министар финансија, осим прихода за које је овим законом прописан други начин утврђивања (члан 23. став 2. Закона).

2. Поред тога, Министарство финансија и привреде указује да приход нерезидентног правног лица (са седиштем у Великој Британији који на територији Републике нема сталну пословну јединицу) остварен од резидентног правног лица по основу извршених услуга на

територији Републике, није предмет опорезивања порезом по одбитку, у складу са Законом. Међутим, уколико резидентно правно лице (на основу уговора закљученог са нерезидентом из Велике Британије) плаћа нерезиденту накнаду која има карактер нпр. права индустријске својине (као врсте ауторске накнаде), дужан је да приликом исплате предметне накнаде обрачуна, обустави и плати порез по одбитку у складу са чланом 40. Закона по стопи од 20%, уколико међународним уговором о избегавању двоструког опорезивања није друкчије уређено.

Наиме, према одредби члана 40. став 1. Закона, уколико међународним уговором о избегавању двоструког опорезивања није друкчије уређено, порез по одбитку по стопи од 20% обрачунава се и плаћа на приходе које оствари нерезидентно правно лице од резидентног правног лица, између осталог, од накнада по основу ауторског и сродних права и права индустријске својине.

У складу са одредбама члана 71. ст. 1, 2. и 3. Закона, порез по одбитку на приходе из члана 40. став 1. овог закона за сваког обvezниka и за сваки појединачно остварени, односно исплаћени приход исплатилац обрачунава, обуставља и уплаћује на прописане рачуне у моменту када је приход остварен, односно исплаћен, при чему приход из става 1. овог члана представља бруто приход који би се исплатио нерезидентном обvezнику да

порез није одбијен од оствареног, односно исплаћеног прихода.

Министарство финансија и привреде – Сектор за фискални систем напомиње да се услуга продаје ваучера, односно приход од услуге продаје ваучера не опорезује у складу са другим пореским прописима који су у надлежности овог сектора.

ПОРЕЗ НА ДОДАТУ ВРЕДНОСТ

1. Порески третман промета услуге дозвољавања коришћења јавног пута за који се наплаћује путарина, садржина признанице (слипа), издавање и садржина рачуна

(Објашњење Министарства финансија и привреде, бр. 430-01-327/2013-04 од 28.6.2013. год.)

1. Порески тарифман промета услуге дозвољавања коришћења јавног пута за који се најлађује путарина

Са аспекта прописа којима се уређује опорезивање потрошње ПДВ, путарина представља накнаду за употребу јавног пута, тј. накнаду за промет услуге дозвољавања коришћења јавног пута. С обзиром да за промет предметне услуге није прописано пореско ослобођење, промет ове услуге опорезује се ПДВ по општој стопи ПДВ од 20%.

***

Наиме, одредбом члана 3. Закона о порезу на додату вредност („Сл. гласник РС“, бр. 84/04, 86/04—исправка, 61/05, 61/07 и 93/12, у даљем тексту: Закон) прописано је да су предмет опорезивања ПДВ испорука добра и пружање услуга које порески обvezник изврши у Републици уз накнаду, у оквиру обављања делатности, као и увоз добра у Републику.

Промет услуга, у смислу овог закона, су сви послови и радње у оквиру обављања делатности који нису промет добра из члана 4. овог закона (члан 5. став 1. Закона).

Сагласно одредби члана 23. став 1. Закона, општа стопа ПДВ за опорезиви промет добра и услуга или увоз добра износи 20%.

2. Пореска основица

Сходно одредби члана 17. став 1. Закона, пореску основицу код промета добра и услуга чини износ накнаде коју обvezник прима или треба да прими за испоручена добра или пружене услуге од примаоца добра или услуга или трећег лица, укључујући субвенције које су непосредно повезане са ценом тих добра или услуга, у коју није укључен ПДВ, ако овим законом није друкчије прописано.

Пример утврђивања основице за обрачунавање ПДВ и износа обрачунатог ПДВ:

– износ путарине.....	600
– основица за обрачунавање ПДВ..	$600 - (600 \times 16,6667\%) = 600 - 100 = 500$
– износ обрачунатог ПДВ.....	100

3. Садржина признанице (слипa) која се издаје при најлашти путарине

Признаница (слип) која се издаје при наплати путарине треба да садржи најмање податке о:

- броју признанице (слипа);
- датуму издавања признанице (слипа);
- укупном износу накнаде – путарине;
- износу пореске основице;
- износу обрачунатог ПДВ;
- јавном путу који се користи;
- релацији коришћења;
- времену завршетка коришћења јавног пута.

4. Обавеза издавање ПДВ рачуна

4.1. Обvezник ПДВ који врши промет услуга дозвољавања коришћења јавног пута за који наплаћује путарину дужан је да изда рачун из члана 42. став 1. Закона на захтев примаоца услуга, и то:

- обvezника ПДВ (правног лица или физичког лица);
- домаћег правног лица које није обvezник ПДВ;
- страног обveznika.

Прималац услуга може поднети захтев за издавање рачуна за више пружених услуга у временском периоду. У

захтеву за издавање рачуна прималац услуга наводи бројеве признаница (слипова) за које захтева рачун и доставља фотокопије тих признаница (слипова), као доказ о примљеним услугама.

4.2. Када обvezник ПДВ – пружалац услуга прими новчана средства на име будућег промета услуга дозвољавања коришћења јавног пута и по том основу преда будућем примаоцу услуга тзв. безготовинске бонове или претплатне карте, односно омогући будућем примаоцу услуга плаћање путарине без задржавања на наплатним станицама коришћењем уређаја, тзв. тагова, не постоји обавеза издавања рачуна из члана 42. став 1. Закона. У овом случају, фактички, издаје се само рачун из члана 42. став 3. Закона, а који се уједно сматра и рачуном за извршени промет услуга.

Поред тога, Министарство финансија и привреде напомиње да обvezник ПДВ – пружалац услуга нема право да изда рачун из члана 42. став 1. Закона лицима којима је предао тзв. безготовинске бонове.

***

Одредбом члана 42. став 1. Закона прописано је да је обvezник дужан да изда рачун за сваки промет добара и услуга.

Према одредби става 3. истог члана Закона, обавеза издавања рачуна из ст. 1. и 2. овог члана постоји и ако обvezник наплати накнаду или део накнаде пре него што је извршен промет добара и услуга (авансно плаћање), с

тим што се у коначном рачуну одбијају авансна плаћања у којима је садржан ПДВ.

Правилником о одређивању случајева у којима нема обавезе издавања рачуна и о рачунима код којих се могу изоставити поједини подаци („Сл. гласник РС“, бр. 123/12, у даљем тексту: Правилник) уређено је у којим случајевима нема обавезе издавања рачуна и рачуни код којих могу да се изоставе поједини подаци, односно да се предвиде додатна поједностављења у вези са издавањем рачуна.

Сагласно одредби члана 2. став 1. тачка 1) Правилника, обvezник ПДВ нема обавезу да изда рачун из члана 42. Закона за промет добара и услуга физичким лицима која нису обvezници ПДВ.

За промет добара и услуга из става 1. овог члана обvezник ПДВ може да изда рачун у складу са Законом (члан 2. став 3. Правилника).

Према одредби члана 5. Правилника, обvezник ПДВ који по основу примљене накнаде у целокупном износу за одређена добра и услуге преда бонове, картице и сл, а којима се плаћа вредност испоручених добара и примљених услуга у моменту промета, нема обавезу издавања рачуна из члана 42. став 1. Закона.

5. Садржина рачуна

За промет услуга дозвољавања коришћења јавног пута за који се наплаћује путарина обvezник ПДВ дужан је да изда рачун, при чему садржина рачуна зависи од тога да ли се рачун издаје обvezнику ПДВ и домаћем правном

лицу које није обvezник ПДВ или страном обvezнику, као и да ли је реч о издавању рачуна за извршени промет услуга или о издавању рачуна на име будућег промета услуга из тачке 4.2. овог објашњења.

5.1. Рачун који се издаје обvezнику ПДВ и домаћем правном лицу које није обvezник ПДВ за извршени промет услуга мора да садржи податке о:

- називу, адреси и ПИБ-у обvezника ПДВ – издаваоца рачуна;
- месту и датуму издавања и редном броју рачуна;
- називу, адреси и ПИБ-у обvezника ПДВ – примаоца рачуна;
- врсти и обиму (у конкретном случају броју) пружених услуга;
- износу основице за обрачун ПДВ (збир износа са свих признаница (слипова) за које се издаје рачун);
- пореској стопи која се примењује за предметни промет;
- износу ПДВ који је обрачунат на основицу (збир износа са свих признаница (слипова) за које се издаје рачун).

5.2. Рачун који се издаје страном обvezнику мора да садржи податке о:

- називу, адреси и ПИБ-у обvezника ПДВ – издаваоца рачуна;
- месту и датуму издавања и редном броју рачуна;
- називу и адреси страног обvezника – примаоца рачуна (податак о ПИБ-у страног обvezника може се изоставити);

- врсти и обиму (у конкретном случају броју) пружених услуга;
- износу основице за обрачун ПДВ (збир износа са свих признаница (слипова) за које се издаје рачун);
- пореској стопи која се примењује за предметни промет;
- износу ПДВ који је обрачунат на основицу (збир износа са свих признаница (слипова) за које се издаје рачун).

5.3. Уз рачуне из тач. 5.1. и 5.2. овог објашњења, обvezник ПДВ – пружалац услуга сачињава спецификацију признаница (слипова) за које издаје рачун, а која садржи податке о броју и датуму издавања признанице (слипа). С тим у вези, с обзиром да је датум издавања признанице (слипа) истовремено и датум промета услуге, рачун из тач. 5.1. и 5.2. овог објашњења не мора да садржи податак о датуму промета услуга.

5.4. Рачун на име будућег промета услуга из тачке 4.2. овог објашњења

Када је реч о рачуну који издаје обvezник ПДВ – пружалац услуга за примљена новчана средства на име будућег промета услуга из тачке 4.2. овог објашњења, тај рачун садржи податке о:

- називу, адреси и ПИБ-у обvezника – издаваоца рачуна;
- месту и датуму издавања и редном броју рачуна;
- називу, адреси и ПИБ-у обvezника – примаоца рачуна;

- основу за авансно плаћање;
- износу авансне уплате;
- пореској стопи која се примењује;
- износу обрачунатог ПДВ.

***

Сагласно одредбама става 4. истог члана Закона, рачун нарочито садржи:

- 1) назив, адресу и ПИБ обvezника – издаваоца рачуна;
- 2) место и датум издавања и редни број рачуна;
- 3) назив, адресу и ПИБ обvezника – примаоца рачуна;
- 4) врсту и количину испоручених добара или врсту и обим услуге;
- 5) датум промета добара и услуга и висину авансних плаћања;
- 6) износ основице;
- 7) пореску стопу која се примењује;
- 8) износ ПДВ који је обрачунат на основицу;
- 9) напомену о одредби овог закона на основу које није обрачунат ПДВ;
- 10) напомену да се за промет добара и услуга примењује систем наплате.

Према одредби члана 6. став 1. тачка 1) Правилника, обvezник ПДВ који врши опорезиви промет добара и услуга за који је порески дужник у складу са Законом, издаје рачун у којем не исказује податке из члана 42. став 4. тач. 9) и 10) Закона – ако се за тај промет не примењује систем наплате.

Сходно одредбама чл. 13. и 14. Правилника, у рачуну који се издаје иностраном примаоцу – страном обvezнику који има право на рефакцију ПДВ може се изоставити подatak о ПИБ-у примаоца рачуна.

Сагласно одредбама члана 20. став 1. Правилника, у случају авансног плаћања, обvezник који прима авансну уплату, а који по основу пријема авансне уплате има обавезу да обрачуна ПДВ, издаје рачун који садржи следеће податке:

- назив, адресу и ПИБ-у обvezника – издаваоца рачуна;
- место и датум издавања и редни број рачуна;
- назив, адресу и ПИБ-у обvezника – примаоца рачуна;
- основ за авансно плаћање;
- износ авансне уплате;
- пореску стопу која се примењује;
- износ обрачунатог ПДВ.

6. Додатне напомене

6.1. Обvezник ПДВ – пружалац услуга дужан је да за промет услуга дозвољавања коришћења јавног пута за које се наплаћује путарина обрачуна ПДВ, да за тај промет изда рачун са исказаним ПДВ у наведеним случајевима, да обрачунати ПДВ (независно од тога да ли је издао рачун) искаже у пореској пријави (Образац ПППДВ) коју подноси за порески период, као и да обрачунати ПДВ, умањен за износ претходног пореза, плати у прописаном року.

6.2. Обвезник ПДВ – прималац услуга може да оствари право на одбитак претходног пореза за примљене услуге ако поседује рачуне који садрже наведене податке са спецификацијом признаница (слипова), а уз испуњење осталих услова прописаних Законом. Право на одбитак претходног пореза не може се остварити само на основу признаница (слипова).

6.3. Сходно одредбама чл. 46. и 47. Закона, обвезник ПДВ дужан је да, ради правилног обрачунавања ПДВ, води евиденцију која обезбеђује вршење контроле. Обвезник је дужан да чува евиденцију и документацију на основу које води ову евиденцију до истека рока застарелости за утврђивање и наплату ПДВ (између осталог и фотокопије признаница – слипова у циљу доказивања права на одбитак претходног пореза по основу примљених услуга).

6.4 Страни обвезник може да оствари рефакцију ПДВ за примљене услуге ако поседује рачуне који садрже наведене податке, уз испуњење услова прописаних Законом. Право на рефакцију ПДВ не може се остварити само на основу признаница (слипова).

2. Порески третман промета услуге уступања имовинских права на фонограму који врши обвезник ПДВ – произвођач фонограма Организацији произвођача фонограма Србије, као и промета услуге који, у

оквиру колективног остваривања права произвођача фонограма, Организација врши крајњим корисницима

(Мишиљење Министарства финансија и привреде, бр. 413-00-225/2013-04 од 28.6.2013. год.)

- За промет услуге уступања имовинских права на фонограму који врши обvezник ПДВ – производјач фонограма Организацији производјача фонограма Србије (у даљем тексту: Организација), као и промет услуге који, у оквиру колективног остваривања права производјача фонограма, врши Организација крајњим корисницима, обvezник ПДВ – производјач фонограма, односно обvezник ПДВ – Организација, дужан је да обрачуна ПДВ по пореској стопи од 20% и да обрачунати ПДВ плати на прописани начин.

Наиме, одредбама члана 3. Закона о порезу на додату вредност („Сл. гласник РС“, бр. 84/04, 86/04 – исправка, 61/05, 61/07 и 93/12, у даљем тексту: Закон) прописано је да су предмет опорезивања ПДВ испорука добра и пружање услуга које порески обvezник изврши у Републици уз накнаду, у оквиру обављања делатности, као и увоз добра у Републику.

Према одредби члана 5. став 1. Закона, промет услуга, у смислу овог закона, су сви послови и радње у оквиру обављања делатности који нису промет добра из члана 4. овог закона.

Сагласно одредбама члана 5. став 3. тачка 1) Закона, прометом услуга, у смислу овог закона, сматра се и пренос, уступање и давање на коришћење ауторских

и сродних права, патената, лиценци, заштитних знакова, као и других права интелектуалне својине.

Сагласно одредби члана 123. Закона о ауторском и сродним правима („Сл. гласник РС“, бр. 104/09, 99/11 и 119/12, у даљем тексту: Закон о ауторском праву), за свој фонограм, произвођач фонограма има имовинска права у складу са овим законом.

Према одредби члана 124. став 1. Закона о ауторском праву, фонограм је снимак звука, односно низа звукова на носачу звука.

Одредбом члана 125. Закона о ауторском праву прописано је да је произвођач фонограма физичко или правно лице у чијој је организацији и чијим је средствима фонограм начињен и који сноси одговорност за прво снимање звука, односно низа звукова.

Сагласно одредби члана 153. став 1. Закона о ауторском праву, носиоци ауторског, односно сродних права преко организације колективно остварују искључива имовинска ауторска, односно сродна права, као и право на потраживање накнаде за сва своја дела, односно предмете сродног права.

Према одредби члана 153. став 2. Закона о ауторском праву, у случају остваривања искључивих имовинских права, носиоци ауторског, односно сродних права уговором на искључив начин уступају своја права организацији, са налогом да она у своје име а за њихов рачун закључује уговоре са корисницима ауторских дела и предмета сродних права (у даљем тексту: корисници) о неискључивом уступању тих права.

У случају остваривања права на накнаду, носиоци ауторског, односно сродних права дају налог организацији да у своје име а за њихов рачун наплати накнаду од корисника (став 3. истог члана Закона о ауторском праву).

- Обvezник ПДВ – произвођач фонограма има обавезу да по основу промета услуге уступања имовинских права на фонограму који врши обvezнику ПДВ – Организацији изда рачун у складу са одредбама члана 42. Закона и одредбама члана 6. став 1. Правилника о одређивању случајева у којима нема обавезе издавања рачуна и о рачунима код којих се могу изоставити поједини подаци („Сл. гласник РС“, бр. 123/12, у даљем тексту: Правилник). Такође, обvezник ПДВ – Организација има обавезу да изда рачун у складу са Законом и Правилником за промет услуге коју, у оквиру колективног остваривања права производића фонограма, врши крајњем кориснику, осим ако промет ове услуге врши физичком лицу које није обvezник ПДВ. С тим у вези, обvezник ПДВ – Организација не издаје рачун производићчу фонограма.

Наиме, према одредби члана 42. став 1. Закона, обvezник је дужан да изда рачун за сваки промет добара и услуга.

Сагласно одредбама става 4. истог члана Закона, рачун нарочито садржи следеће податке:

- 1) назив, адресу и ПИБ обvezника – издаваоца рачуна;

- 2) место и датум издавања и редни број рачуна;
- 3) назив, адресу и ПИБ обвезнika – примаоца рачуна;
- 4) врсту и количину испоручених добара или врсту и обим услуге;
- 5) датум промета добара и услуга и висину авансних плаћања;
- 6) износ основице;
- 7) пореску стопу која се примењује;
- 8) износ ПДВ који је обрачунат на основицу;
- 9) напомену о одредби овог закона на основу које није обрачунат ПДВ;
- 10) напомену да се за промет добара и услуга примењује систем наплате.

Одредбом члана 2. став 1. тачка 1) Правилника прописано је да обвезнik ПДВ нема обавезу да изда рачун из члана 42. Закона за промет добара и услуга физичким лицима која нису обвезнici ПДВ.

Према одредбама члана 6. став 1. Правилника, обвезнik ПДВ који врши опорезиви промет добара и услуга за који је порески дужник у складу са Законом, издаје рачун у којем не исказује податке:

- 1) из члана 42. став 4. тач. 9) и 10) Закона – ако за тај промет не примењује систем наплате;
- 2) из члана 42. став 4. тачка 9) Закона – ако за тај промет примењује систем наплате.

3. Да ли обвезнik ПДВ који је, на основу закљученог уговора о лиценци жига, стекао право на коришћење

жига има право да ПДВ који му је обрачунат за извршени промет услуге од стране претходног учесника у промету – обvezника ПДВ, одбије као претходни порез?

(Мишљење Министарства финансија и привреде, бр. 401-00-2625/2013-04 од 27.6.2013. год.)

Обвезник ПДВ који је, на основу закљученог уговора о лиценци жига, стекао право на коришћење жига има право да ПДВ који му је обрачунат за извршени промет услуге од стране претходног учесника у промету – обvezника ПДВ, одбије као претходни порез, уз испуњење прописаних услова – да примљену услугу користи, односно да ће је користити за промет са правом на одбитак претходног пореза, као и да поседује рачун или други документ који служи као рачун, издат у складу са прописима којима се уређује опорезивање потрошње ПДВ.

Наиме, према одредбама члана 28. став 1. Закона о порезу на додату вредност („Сл. гласник РС“, бр. 84/04, 86/04–исправка, 61/05, 61/07 и 93/12, у даљем тексту: Закон), право на одбитак претходног пореза обвезник може да оствари ако добра набављена у Републици или из увоза, укључујући и набавку опреме, као и објекта за вршење делатности и економски деливих целина у оквиру тих објекта, односно примљене услуге, користи или ће их користити за промет добра и услуга:

- 1) који је опорезив ПДВ;
- 2) за који у складу са чланом 24. овог закона постоји ослобођење од плаћања ПДВ;

3) који је извршен у иностранству, ако би за тај промет постојало право на одбитак претходног пореза да је извршен у Републици.

Одредбама става 2. истог члана Закона предвиђено је да право на одбитак претходног пореза обvezник може да оствари ако поседује:

1) рачун издат од стране другог обvezника у промету о износу претходног пореза, у складу са овим законом;

2) документ о извршеном увозу добара у којем је исказан претходни порез и документ којим се потврђује да је исказани ПДВ плаћен приликом увоза.

Одредбама става 3. истог члана Закона прописано је да у пореском периоду у којем су испуњени услови из ст. 1. и 2. овог члана обvezник може да одбије претходни порез од дугованог ПДВ и то:

1) обрачунати и исказани ПДВ за промет добара и услуга који је или ће му бити извршен од стране другог обvezника у промету;

2) ПДВ који је плаћен приликом увоза добара.

Право на одбитак претходног пореза настаје даном испуњења услова из ст. 1–3. овог члана (став 4. члана 28. Закона).

Министарство финансија и привреде напомиње да обvezник може да оствари право на одбитак претходног пореза у року од пет година од истека године у којој је стекао ово право.

4. Порески третман промета услуге обезбеђивања превоза добара авионом са територије Републике

Србије до одредишта у иностранству и извозног царињења тих добара, као и издавање рачуна за тај промет

(Мишиљење Министарства финансија и привреде, бр. 413-00-177/2013-04 од 17.6.2013. год.)

- На промет услуге организације превоза који је у непосредној вези са извозом добара, под којом се у конкретном случају подразумева обезбеђивање превоза добара авионом са територије Републике Србије до одредишта у иностранству и извозно царињење тих добара, ПДВ се не обрачунава и не плаћа под условом да обвезник ПДВ који врши промет предметне услуге поседује документ о врсти услуге и износу споредних трошкова (уговор, рачун и др.). Код промета услуге организације превоза, у овом случају, споредним трошком сматра се и услуга авио превоза.

Наиме, одредбама члана 3. Закона о порезу на додату вредност („Сл. гласник РС“, бр. 84/04, 86/04—исправка, 61/05, 61/07 и 93/12, у даљем тексту: Закон) прописано је да су предмет опорезивања ПДВ испорука добара и пружање услуга (у даљем тексту: промет добара и услуга) које порески обвезник изврши у Републици уз накнаду, у оквиру обављања делатности, као и увоз добара у Републику.

Сагласно одредби члана 5. став 1. Закона, промет услуга, у смислу овог закона, су сви послови и радње у оквиру обављања делатности који нису промет добара из члана 4. овог закона.

Одредбом члана 24. став 1. тачка 8) Закона прописано је пореско ослобођење са правом на одбитак претходног пореза, за превозне и остале услуге које су у непосредној вези са извозом, транзитом или привременим увозом добра, осим услуга које су ослобођене од ПДВ без права на порески одбитак у складу са овим законом.

Одредбом члана 14. став 1. Правилника о начину и поступку остваривања пореских ослобођења код ПДВ са правом на одбитак претходног пореза („Сл. гласник РС“, бр. 120/12, у даљем тексту: Правилник) прописано је да пореско ослобођење из члана 24. став 1. тачка 8) Закона, за превозне и остале услуге које су у непосредној вези са извозом добра, обвезник може да оствари ако поседује:

- 1) документ на основу којег се врши услуга превоза, односно документ о врсти услуге и износу споредних трошкова (уговор, рачун и др.);
- 2) документ о извршеној услуги превоза (CMR, CIM, манифест и др.).

Ако је накнада, односно део накнаде наплаћен пре извршеног промета услуга из става 1. овог члана, обвезник може да оствари пореско ослобођење ако поседује рачун о авансном плаћању, издат у складу са Законом (став 2. истог члана Правилника).

- Обвезник ПДВ који врши промет услуге организације превоза који је у непосредној вези са извозом добра (обезбеђивање превоза добра авионом са територије Републике Србије до одредишта у иностранству и извозно царинање тих добра), а који је ослобођен ПДВ са правом на одбитак претходног пореза,

издаје рачун у којем, поред података из члана 42. став 4. тач 1)–5) Закона, исказује укупан износ накнаде за тај промет (у који се укључује и износ споредних трошкова) и наводи напомену да ПДВ није обрачунат у складу са одредбом члана 24. став 1. тачка 8) Закона.

Наиме, према одредби члана 42. став 1. Закона, обvezник је дужан да изда рачун за сваки промет добара и услуга.

Сагласно одредбама става 4. истог члана Закона, рачун нарочито садржи следеће податке:

- 1) назив, адресу и ПИБ обvezника – издаваоца рачуна;
- 2) место и датум издавања и редни број рачуна;
- 3) назив, адресу и ПИБ обvezника – примаоца рачуна;
- 4) врсту и количину испоручених добара или врсту и обим услуга;
- 5) датум промета добара и услуга и висину авансних плаћања;
- 6) износ основице;
- 7) пореску стопу која се примењује;
- 8) износ ПДВ који је обрачунат на основицу;
- 9) напомену о одредби овог закона на основу које није обрачунат ПДВ;
- 10) напомену да се за промет добара и услуга примењује систем наплате.

Према одредби члана 7. Правилника о одређивању случајева у којима нема обавезе издавања рачуна и о рачунима код којих се могу изоставити поједини подаци

(„Сл. гласник РС“, бр. 123/12, у даљем тексту: Правилник о рачунима), обвезнине ПДВ који врши промет добара и услуга за који је прописано пореско ослобођење са правом на одбитак претходног пореза издаје рачун у којем не исказује податке из члана 42. став 4. тач. 6)–8) и 10) Закона, већ исказује укупан износ накнаде за извршени промет добара и услуга.

• Поред тога, Министарство финансија и привреде указује да када обвезнине ПДВ врши промет предметне услуге физичком лицу које није обвезнине ПДВ, у том случају, сагласно одредби члана 2. став 1. тачка 1) Правилника о рачунима, не постоји обавеза издавања рачуна из члана 42. Закона.

5. Да ли обвезнине ПДВ који је од инвеститора стекао право располагања на незавршеном грађевинском објекту (промет за који је, према наводима из дописа, постојала обавеза плаћања пореза на пренос апсолутних права), а који наставља изградњу предметног објекта, има право да ПДВ обрачунаше од стране претходног учесника у промету за промет добара и услуга, односно увоз добара набављених у циљу даље изградње тог објекта, одбије као претходни порез?

(Мишљење Министарства финансија и привреде, бр. 401-00-2193/2013-04 од 14.6.2013. год.)

Обвезнине ПДВ који је од инвеститора стекао право располагања на незавршеном грађевинском

објекту (промет за који је, према наводима из дописа, постојала обавеза плаћања пореза на пренос апсолутних права у складу са прописима којима се уређују порези на имовину), а који наставља изградњу предметног објекта, има право да ПДВ обрачунат од стране претходног учесника у промету за промет добара и услуга, односно увоз добара набављених у циљу даље изградње тог објекта, одбије као претходни порез, под условом да поседује прописану документацију (рачун или други документ који служи као рачун, издаје у складу са прописима којима се уређује опорезивање потрошње ПДВ), као и да ће предметни грађевински објекат, у делу који је изграђен од дана стицања права располагања од претходног учесника у промету – инвеститора, користити за промет добара и услуга са правом на одбитак претходног пореза (нпр. ако обvezник ПДВ наставља изградњу објекта у циљу првог преноса права располагања на новоизграђеном грађевинском објекту или економски дељивим целинама у оквиру тог објекта, у делу који је изграђен од дана стицања права располагања од претходног учесника у промету – инвеститора).

Наиме, према одредбама члана 28. Закона о порезу на додату вредност („Сл. гласник РС“, бр. 84/04, 86/04–исправка, 61/05, 61/07 и 93/12, у даљем тексту: Закон о ПДВ), право на одбитак претходног пореза обvezник може да оствари ако добра набављена у Републици или из увоза, укључујући и набавку опреме, као и објеката за вршење делатности и економски дељивих целина у оквиру тих објеката, односно

примљене услуге, користи или ће их користити за промет добара и услуга:

- 1) који је опорезив ПДВ;
- 2) за који у складу са чланом 24. овог закона постоји ослобођење од плаћања ПДВ;
- 3) који је извршен у иностранству, ако би за тај промет постојало право на одбитак претходног пореза да је извршен у Републици.

Право на одбитак претходног пореза, према одредбама члана 28. став 2. Закона о ПДВ, обvezник може да оствари ако поседује рачун издат од стране другог обvezника у промету о износу претходног пореза, у складу са овим законом или документ о извршеном увозу добара, у којем је исказан претходни порез и документ којим се потврђује да је исказани ПДВ плаћен приликом увоза.

Одредбама става 3. истог члана Закона о ПДВ прописано је да у пореском периоду у којем су испуњени услови из ст. 1. и 2. овог члана обvezник може да одбије претходни порез од дугованог ПДВ, и то:

- 1) обрачунати и исказани ПДВ за промет добара и услуга који је или ће му бити извршен од стране другог обvezника у промету;
- 2) ПДВ који је плаћен приликом увоза добара.

Сагласно одредби става 4. истог члана Закона о ПДВ, право на одбитак претходног пореза настаје даном испуњења услова из ст. 1–3. овог члана.

6. Да ли обvezник ПДВ – Организација производача фонограма Србије има право да ПДВ који јој је

обрачунат за промет услуге уступања имовинских права на фонограму од стране обvezника ПДВ – произвођача фонограма одбије као претходни порез?

(Мишљење Министарства финансија и привреде, бр. 413-01-348/2013-04 од 11.6.2013. год.)

Обvezник ПДВ – Организација произвођача фонограма Србије има право да ПДВ који је обрачунат за промет услуге уступања имовинских права на фонограму од стране обvezника ПДВ – произвођача фонограма одбије као претходни порез, ако поседује рачун (или други документ који служи као рачун) за предметни промет издат од стране произвођача фонограма у складу са прописима којима се уређује опорезивање потрошње ПДВ, с обзиром да Организација произвођача фонограма Србије предметну услугу набавља да би извршила опорезиви промет услуга који, у оквиру колективног остваривања права произвођача фонограма, врши крајњим корисницима. Министарство финансија и привреде напомиње да извор новчаних средстава из којих се плаћа накнада за примљене услуге није од утицаја на остваривање права на одбитак претходног пореза.

Наиме, према одредбама члана 28. Закона о порезу на додату вредност („Сл. гласник РС“, бр. 84/04, 86/04–исправка, 61/05, 61/07 и 93/12, у даљем тексту: Закон о ПДВ), право на одбитак претходног пореза обvezник може да оствари ако добра набављена у Републици или из увоза, укључујући и набавку опреме,

као и објеката за вршење делатности и економски дељивих целина у оквиру тих објеката, односно примљене услуге, користи или ће их користити за промет добара и услуга:

- 1) који је опорезив ПДВ;
- 2) за који у складу са чланом 24. овог закона постоји ослобођење од плаћања ПДВ;
- 3) који је извршен у иностранству, ако би за тај промет постојало право на одбитак претходног пореза да је извршен у Републици.

Право на одбитак претходног пореза, према одредбама члана 28. став 2. Закона о ПДВ, обvezник може да оствари ако поседује рачун издат од стране другог обvezника у промету о износу претходног пореза у складу са овим законом или документ о извршеном увозу добара, у којем је исказан претходни порез и документ којим се потврђује да је исказани ПДВ плаћен приликом увоза.

Одредбама става 3. истог члана Закона о ПДВ прописано је да у пореском периоду у којем су испуњени услови из ст. 1. и 2. овог члана обvezник може да одбије претходни порез од дугованог ПДВ, и то:

- 1) обрачунати и исказани ПДВ за промет добара и услуга који је или ће му бити извршен од стране другог обvezника у промету;
- 2) ПДВ који је плаћен приликом увоза добара.

Сагласно одредби става 4. истог члана Закона о ПДВ, право на одбитак претходног пореза настаје даном испуњења услова из ст. 1–3. овог члана.

7. Обавеза обрачунавања и плаћања ПДВ у случају када обvezник ПДВ – извођач радова врши промет добара и услуга из области грађевинарства (у оквиру изградње објекта) лицу на које не гласи грађевинска дозвола

(Мишљење Министарства финансија и привреде, бр. 430-01-248/2013-04 од 11.6.2013. год.)

За промет добара и услуга из области грађевинарства који обvezник ПДВ – извођач радова врши инвеститору – обvezнику ПДВ, односно лицу из члана 9. став 1. Закона о порезу на додату вредност („Сл. гласник РС“, бр. 84/04, 86/04–исправка, 61/05, 61/07 и 93/12, у даљем тексту: Закон), обавезу обрачунавања и плаћања ПДВ има инвеститор као порески дужник из члана 10. став 2. тачка 3) Закона, ако је прималац добара или услуга инвеститор и ако је испоручилац добара или услуга извођач радова, у складу са законом којим се уређује планирање и изградња. Инвеститором се, у смислу закона којим се уређује планирање и изградња, сматра лице за чије потребе се гради објекат и на које гласи грађевинска дозвола. Међутим, када обvezник ПДВ – извођач радова врши промет добара и услуга из области грађевинарства (у оквиру изградње објекта) лицу на које не гласи грађевинска дозвола, обавезу обрачунавања и плаћања ПДВ за предметни промет има обvezник ПДВ – извођач радова. Према томе, у случају када обvezник ПДВ – извођач радова врши промет добара и услуга у оквиру изградње грађевинског објекта Јавном предузећу „Дирекција за изградњу Руме“, при чему грађевинска дозвола за изградњу предметног

објекта гласи на Општину Рума, обавезу обрачунавања и плаћања ПДВ за тај промет добра и услуга има обvezник ПДВ – извођач радова.

Наиме, одредбама члана 3. Закона прописано је да су предмет опорезивања ПДВ испорука добра и пружање услуга које порески обvezник изврши у Републици уз накнаду, у оквиру обављања делатности, као и увоз добра у Републику.

Промет добра, у смислу овог закона, а у складу са одредбом члана 4. став 1. Закона, је пренос права располагања на телесним стварима (у даљем тексту: добра) лицу које тим добрима може располагати као власник, ако овим законом није друкчије одређено.

Промет услуга, у смислу овог закона, су сви послови и радње у оквиру обављања делатности који нису промет добра из члана 4. овог закона (члан 5. став 1. Закона).

Према одредби члана 10. став 1. тачка 1) Закона, порески дужник, у смислу овог закона, је обvezник из члана 8. и члана 9. став 2. овог закона.

Одредбом члана 10. став 2. тачка 3) Закона прописано је да је, изузетно од става 1. овог члана, порески дужник прималац добра или услуга из области грађевинарства, обvezник ПДВ, односно лице из члана 9. став 1. овог закона, за промет извршен од стране обvezника ПДВ, ако је прималац добра или услуга инвеститор и ако је испоручилац добра или услуга

извођач радова, у складу са законом којим се уређује планирање и изградња.

Према одредби члана 2. тачка 21) Закона о планирању и изградњи („Сл. гласник РС“, бр. 72/09, 81/09, 64/10, 24/11, 121/12, 42/13 и 50/13), инвеститор јесте лице за чије потребе се гради објекат и на чије име гласи грађевинска дозвола.

8. Порески третман промета добара – отпадака од дрвета (ломљене дрвене палете) који врши обvezник ПДВ

(Мишљење Министарства финансија и привреде, бр. 011-00-00176/2013-04 од 6.6.2013. год.)

За промет добара која се сматрају секундарним сировинама у смислу прописа којима се уређује опорезивање потрошње ПДВ, а који обvezник ПДВ врши другом обvezнику ПДВ, обавезу обрачунавања и плаћања ПДВ има обvezник ПДВ – прималац тих добара и услуга као порески дужник. Међутим, када је реч о промету добара – отпадака од дрвета (ломљене дрвене палете) обавезу да обрачуна и плати ПДВ за тај промет има обvezник ПДВ који врши промет предметних добара, с обзиром да се отпаци од дрвета не сматрају секундарним сировинама у смислу наведених прописа.

Наиме, према одредбама члана 3. Закона о порезу на додату вредност („Сл. гласник РС“, бр. 84/04, 86/04–исправка, 61/05, 61/07 и 93/12, у даљем тексту: Закон), предмет опорезивања ПДВ су испорука добара и

пружање услуга које порески обvezник изврши у Републици уз накнаду, у оквиру обављања делатности, као и увоз добара у Републику.

Промет добара, у смислу одредбе члана 4. став 1. Закона, је пренос права располагања на телесним стварима (у даљем тексту: добра) лицу које тим добрима може располагати као власник, ако овим законом није друкчије одређено.

Према одредби члана 10. став 1. тачка 1) Закона, порески дужник, у смислу овог закона, је обvezник из члана 8. и члана 9. став 2. овог закона.

Одредбом члана 10. став 2. тачка 1) Закона прописано је да је, изузетно од става 1. тачка 1) овог члана, порески дужник прималац добра или услуга, обvezник ПДВ, за промет секундарних сировина и услуга које су непосредно повезане са тим добрима, извршен од стране другог обvezника ПДВ.

Правилником о утврђивању секундарних сировина и услуга које су непосредно повезане са секундарним сировинама, у смислу Закона о порезу на додату вредност („Сл. гласник РС“, бр. 107/12, у даљем тексту: Правилник), у члану 2. став 1. прописано је да се секундарним сировинама, у смислу члана 10. став 2. Закона, сматрају:

- 1) отпаци и остаци од гвожђа и челика, бакра, никла, алуминијума, олова, цинка, калаја, волфрама, молибдена, тантала, магнезијума, кобалта, бизмута, кадмијума, титанијума, цирконијума, антимона и мангана;
- 2) згура, укључујући и гранулисану, коварина и остали отпаци при производњи гвожђа или челика;

- 3) згура, пепео и остаци који садрже метале, арсен или једињења метала и арсена, који не настају при производњи гвожђа и челика;
- 4) грануле и прах, од сировог гвожђа, мангановог огледаластог гвожђа, гвожђа или челика;
- 5) отпаци и остаци од племенитих метала, метала платинираних племенитим металом и остали остаци и отпаци који садрже племените метале;
- 6) отпаци и остаци хартије или картона за поновну прераду;
- 7) стаклени крш и остали отпаци од стакла;
- 8) отпаци, струготине и остаци од пластичних маса;
- 9) отпаци, струготине и остаци од гуме (осим тврде гуме), прах и грануле добијене од тих производа;
- 10) отпаци од текстила, коже, имитације коже и крзна.

Отпацима, у смислу става 1. овог члана, сматрају се и добра неупотребљива због лома, резања, цепања, истрошености или другог начина оштећења (став 2. истог члана Правилника).

9. Порески третман промета услуге поправке теретног лифта која се пружа обвезнику ПДВ – кориснику слободне зоне у слободној зони, затим промета услуге лабораторијског испитивања добара у лабораторији која се налази ван слободне зоне, као и промета услуге пуњења добара, које се износе из слободне зоне у

ринфузи, у посебну амбалажу, при чему се предметна добра враћају у слободну зону

(Мишљење Министарства финансија и привреде, бр. 011-00-473/2013-04 од 6.6.2013. год.)

На промет услуга које су непосредно повезане са уносом добра у слободну зону и промет услуга у слободној зони, које обвезник ПДВ врши кориснику слободне зоне – обвезнику ПДВ, а за које би корисник слободне зоне имао право на одбитак претходног пореза када би те услуге набављао за потребе обављања делатности ван слободне зоне, ПДВ се не обрачунава и не плаћа уз испуњење прописаних услова, тј. поседовање прописане документације. С тим у вези, на промет услуге поправке теретног лифта која се пружа кориснику слободне зоне у слободној зони, а за коју би корисник слободне зоне имао право на одбитак претходног пореза када би ту услугу набавио за потребе обављања делатности ван слободне зоне, ПДВ се не обрачунава и не плаћа под условом да обвезник ПДВ који врши промет предметне услуге поседује документ предузећа које управља слободном зоном (у даљем тексту: предузеће) којим се потврђује да између предузећа и корисника слободне зоне – примаоца услуге постоји важећи уговор о коришћењу слободне зоне, рачун обвезника који врши промет услуге у слободној зони кориснику слободне зоне – примаоцу услуге и изјаву корисника слободне зоне да се ради о услугама за које би корисник слободне зоне (обвезник – прималац услуге) имао право на одбитак

претходног пореза када би ту услугу набавио за потребе обављања делатности ван слободне зоне.

Међутим, када се добра шаљу из слободне зоне ради лабораторијског испитивања тих добара у лабораторији која се налази ван слободне зоне, као и када се добра у ринфузи износе из слободне зоне у циљу пуњења у посебну амбалажу, при чему се предметна добра после лабораторијског испитивања, односно пуњења у посебну амбалажу уносе у слободну зону, на промет услуга лабораторијског испитивања, односно пуњења у посебну амбалажу, ПДВ се обрачунава и плаћа, с обзиром да се предметне услуге не сматрају услугама које су непосредно повезане са уносом добара у слободну зону, односно услугама које се пружају у слободној зони.

Наиме, одредбама члана 3. Закона о порезу на додату вредност („Сл. гласник РС“, бр. 84/04, 86/04 –исправка, 61/05, 61/07 и 93/12, у даљем тексту: Закон) прописано је да су предмет опорезивања ПДВ испорука добара и пружање услуга (у даљем тексту: промет добара и услуга) које порески обvezник изврши у Републици уз накнаду, у оквиру обављања делатности, као и увоз добара у Републику.

Сагласно одредби члана 5. став 1. Закона, промет услуга, у смислу овог закона, су сви послови и радње у оквиру обављања делатности који нису промет добара из члана 4. овог закона.

Одредбом члана 24. став 1. тачка 5) Закона прописано је пореско ослобођење са правом на одбитак претходног пореза, тј. да се ПДВ не плаћа на унос добара

у слободну зону, превозне и друге услуге корисницима слободних зона које су непосредно повезане са тим уносом и промет добара и услуга у слободној зони, за које би обвезник – корисник слободне зоне имао право на одбитак претходног пореза када би та добра или услуге набављао за потребе обављања делатности ван слободне зоне.

Одредбама члана 7. став 1. Правилника о начину и поступку остваривања пореских ослобођења код ПДВ са правом на одбитак претходног пореза („Сл. гласник РС“, бр. 120/12, у даљем тексту: Правилник) прописано је да пореско ослобођење из члана 24. став 1. тачка 5) Закона, за превозне и друге услуге корисницима слободних зона које су непосредно повезане са уносом добара у слободну зону, обвезник који врши промет услуга може да оствари ако поседује:

- 1) документ предузећа којим се потврђује да између предузећа и корисника слободне зоне – примаоца добара постоји важећи уговор о коришћењу слободне зоне;
- 2) уговор о пружању услуга са обвезником који испоручује добра у слободну зону, односно са корисником слободне зоне – примаоцем добара;
- 3) рачун пружаоца услуга;
- 4) изјаву корисника зоне да се ради о услугама за које би обвезник – прималац услуге имао право на одбитак претходног пореза када би те услуге користио за потребе обављања делатности ван слободне зоне;
- 5) оверену копију декларације којом се доказује да су добра унета у слободну зону, у складу са царинским прописима.

Сагласно одредбама члана 8. став 1. Правилника, пореско ослобођење из члана 24. став 1. тачка 5) Закона, за промет добра и услуга у слободној зони, обvezник који врши промет добра и услуга може да оствари ако поседује:

- 1) документ предузећа којим се потврђује да између предузећа и корисника слободне зоне – примаоца добра, односно услуга постоји важећи уговор о коришћењу слободне зоне;
- 2) рачун обvezника који врши промет добра и услуга у слободној зони кориснику слободне зоне – примаоцу добра, односно услуга;
- 3) изјаву корисника зоне да се ради о добрима и услугама за које би обvezник – прималац добра, односно услуга имао право на одбитак претходног пореза када би та добра или услуге набављао за потребе обављања делатности ван слободне зоне.

10. Да ли купац првог стана који купује први стан од обvezника ПДВ – Грађевинске дирекције Србије има право на рефундацију ПДВ у случају када је продавцу – Грађевинској дирекцији Србије исплатио део уговорене цене?

(Мишљење Министарства финансија и привреде, бр. 413-00-270/2013-04 од 6.6.2013. год.)

- Купац првог стана, тј. физичко лице – пунолетни држављанин Републике Србије, са пребивалиштем на територији Републике Србије, који купује први стан,

може да оствари право на рефундацију ПДВ по основу куповине првог стана, на основу поднетог захтева, а под условима прописаним Законом о порезу на додату вредност („Сл. гласник РС“, бр. 84/04, 86/04–исправка, 61/05, 61/07 и 93/12, у даљем тексту: Закон). Један од услова за остваривање права на рефундацију ПДВ купца првог стана је да је уговорена цена стана са ПДВ у потпуности исплаћена продавцу уплатом на текући рачун продавца, односно да је на име уговорене цене стана са ПДВ исплаћен износ који није мањи од износа ПДВ обрачунатог за први пренос права распологања на стану, на текући рачун продавца, када се ради о куповини стана под непрофитним условима од јединице локалне самоуправе или непрофитне стамбене организације основане од стране јединице локалне самоуправе за реализацију активности уређених прописима из области социјалног становља, С тим у вези, када купац првог стана од обvezника ПДВ – Грађевинске дирекције Србије купује први стан, а што значи да није реч о куповини стана под непрофитним условима од јединице локалне самоуправе или непрофитне стамбене организације основане од стране јединице локалне самоуправе за реализацију активности уређених прописима из области социјалног становља, при чему купац првог стана исплати продавцу – Грађевинској дирекцији Србије део уговорене цене на текући рачун (уговорену цену стана умањену за износ позајмице коју му је одобрила Грађевинска дирекција Србије), купац првог стана нема право на рефундацију ПДВ по основу куповине првог стана, с обзиром да у овом случају није испуњен услов за

остваривање овог права, тј. уговорена цена стана са ПДВ није у потпуности исплаћена продавцу уплатом на текући рачун продавца.

Министарство финансија и привреде напомиње да се у захтеву за рефундацију ПДВ купца првог стана, који се подноси на Обрасцу РФН, наводе подаци о рачуну купца првог стана, а не продавца предметног стана или неког другог лица. С тим у вези, мишљење Министарства финансија и привреде је да се износ новчаних средстава на име рефундације ПДВ по основу куповине првог стана може извршити само на рачун купца првог стана.

Наиме, у складу са одредбом члана 56а став 1. Закона, право на рефундацију ПДВ за куповину првог стана, на основу поднетог захтева, има физичко лице – пунолетни држављанин Републике, са пребивалиштем на територији Републике, који купује први стан (у даљем тексту: купац првог стана).

Према одредби става 2. истог члана Закона, купац првог стана може да оствари рефундацију ПДВ из става 1. овог члана, под следећим условима:

- 1) да од 1. јула 2006. године до дана овере уговора о купопродаји на основу којег стиче први стан није имао у својини, односно сусвојини стан на територији Републике;
- 2) да је уговорена цена стана са ПДВ у потпуности исплаћена продавцу уплатом на текући рачун продавца.

Изузетно од става 2. тачка 2) овог члана, код куповине стана под непрофитним условима од јединице локалне самоуправе или непрофитне стамбене организације основане од стране јединице локалне

самоуправе за реализацију активности уређених прописима из области социјалног становиља, рефундација ПДВ из става 1. овог члана може да се оствари под условом да је на име уговорене цене стана са ПДВ исплаћен износ који није мањи од износа ПДВ обрачунатог за први пренос права располагања на стану, на текући рачун продавца (члан 56а став 3. Закона).

Право на рефундацију ПДВ из става 1. овог члана, а у складу са одредбом члана 56а став 4. Закона, може се остварити за стан чија површина за купца првог стана износи до $40m^2$, а за чланове његовог породичног домаћинства до $15m^2$ по сваком члану који није имао у својини, односно сусвојини стан на територији Републике у периоду из става 2. тачка 1) овог члана, а за власнички удео на стану до површине сразмерне власничком уделу у односу на површину до $40m^2$, односно до $15m^2$.

Ако купац првог стана купује стан површине која је већа од површине за коју у складу са ставом 4. овог члана има право на рефундацију ПДВ, право на рефундацију ПДВ може да оствари до износа који одговара површини стана из става 4. овог члана (став 5. истог члана Закона).

Породичним домаћинством купца првог стана, у смислу става 4. овог члана, сматра се заједница живота, привређивања и трошења прихода купца првог стана, његовог супружника, купчеве деце, купчевих усвојеника, деце његовог супружника, усвојеника његовог супружника, купчевих родитеља, његових усвојитеља, родитеља његовог супружника, усвојитеља купчевог

супружника, са истим пребивалиштем као купац првог стана (члан 56а став 6. Закона).

Сагласно одредбама става 7. истог члана Закона, право на рефундацију ПДВ из става 1. овог члана нема:

1) купац стана који је остварио рефундацију ПДВ по основу куповине првог стана;

2) члан породичног домаћинства купца првог стана за којег је купац првог стана остварио рефундацију ПДВ, у случају када тај члан породичног домаћинства купује стан;

3) купац стана који је стекао први стан без обавезе продавца да за промет тог стана плати порез на пренос апсолутних права по основу куповине првог стана у складу са законом којим се уређују порези на имовину;

4) члан породичног домаћинства купца стана који је стекао први стан без обавезе продавца да за промет тог стана плати порез на пренос апсолутних права по основу куповине првог стана у складу са законом којим се уређују порези на имовину, а за кога је остварено то пореско ослобођење.

Надлежни порески орган, по спроведеном поступку контроле испуњености услова за остваривање права на рефундацију ПДВ који морају да буду испуњени на дан овере уговора о купопродаји стана, осим услова из става 2. тачка 2), односно става 3. овог члана који мора да буде испуњен на дан подношења захтева за рефундацију ПДВ, доноси решење о рефундацији ПДВ купцу првог стана (члан 56а став 8. Закона).

Према одредби става 9. истог члана Закона, надлежни порески орган води евиденцију о купцима

првог стана и члановима породичних домаћинстава купца првог стана за које су купци првог стана остварили рефундацију ПДВ, као и о износу остварене рефундације ПДВ.

Одредбом члана 10а став 1. Правилника о поступку остваривања права на повраћај ПДВ и о начину и поступку рефакције и рефундације ПДВ („Сл. гласник РС“, бр. 107/04, 65/05, 63/07, 107/12 и 120/12, у даљем тексту: Правилник) прописано је да купац првог стана из члана 56а Закона остварује рефундацију ПДВ у складу са Законом, на основу писменог захтева, који подноси надлежном пореском органу.

Према одредби става 2. истог члана Правилника, становима, у смислу овог правилника, сматрају се стамбени објекти, економски дељиве целине у оквиру тих објеката, као и власнички удели на тим добрима (у даљем тексту: стан).

Надлежни порески орган из става 1. овог члана је организациона јединица Пореске управе која је надлежна за пријем евиденционе пријаве обvezника ПДВ – продавца стана у складу са Правилником (члан 10а став 3. Правилника).

Захтев из става 1. овог члана подноси се на Обрасцу РФН – Захтев купца првог стана за рефундацију ПДВ, који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део (члан 10а став 4. Правилника).

Уз захтев из става 1. овог члана, а у складу са одредбама става 5. истог члана Правилника, доставља се:

- 1) извод из матичне књиге рођених;
- 2) уверење о држављанству;
- 3) доказ о пребивалишту (оверена фотокопија личне карте или потврда о пребивалишту);
- 4) оверена копија уговора о купопродаји стана;
- 5) рачун или други документ који служи као рачун о купопродаји стана у којем је исказан ПДВ;
- 6) доказ да је уговорена цена стана са ПДВ у потпуности исплаћена уплатом на текући рачун продавца, односно доказ да је на име уговорене цене стана са ПДВ исплаћен износ који није мањи од износа ПДВ обрачунатог за први пренос права располагања на стану уплатом на текући рачун продавца у случају куповине стана под непрофитним условима из члана 56а став 3. Закона;
- 7) оверена изјава купца стана да купује први стан.

Према одредбама члана 10а став 6. Правилника, ако купац првог стана захтева рефундацију ПДВ и по основу члана, односно чланова његовог породичног домаћинства, поред докумената из става 6. овог члана, доставља и:

- 1) документ којим се потврђује да је физичко лице по основу кога купац првог стана захтева рефундацију ПДВ члан породичног домаћинства купца првог стана у складу са чланом 56а став 6. Закона;
- 2) доказ о пребивалишту члана породичног домаћинства (оверена фотокопија личне карте или потврда о пребивалишту).

Изјава купца стана да купује први стан из става 5. тачка 7) овог члана даје се на Обрасцу ИКПС ПДВ –

Изјава купца стана да купује први стан, који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део (члан 10а став 7. Правилника).

Одредбом става 8. истог члана Правилника прописано је да надлежни порески орган из става 3. овог члана, по спроведеном поступку контроле испуњености услова за остваривање права на рефундацију ПДВ, решењем одлучује о захтеву у року од 30 дана од дана подношења захтева, а у року од 15 дана од дана достављања решења врши се рефундација ПДВ.

- Поред тога, Министарство финансија и привреде указује да, како рефундација ПДВ по основу куповине првог стана представља право купца првог стана које се може остварити ако физичко лице – купац првог стана поднесе захтев за рефундацију ПДВ и ако надлежни порески орган утврди да су испуњени услови за остваривање овог права, обвезник ПДВ – продавац, у конкретном случају Грађевинска дирекција Србије, нема сазнање да ли ће и у којем обиму купац првог стана остварити рефундацију ПДВ пре доношења решења о рефундацији ПДВ купцу првог стана.

ПОРЕЗ НА ДОБИТ ПРАВНИХ ЛИЦА

1. Порески третман откупа секундарних сировина са становишта Закона о порезу на добит правних лица

(Мишиљење Министарства финансија и привреде, бр. 430-01-306/2013-04 од 25.6.2013. год.)

Накнада коју резидентно правно лице које врши откуп секундарних сировина и отпада исплаћује другом резидентном или нерезидентном правном лицу од којег откупљује секундарне сировине и отпад, опорезује се (почев од 31. маја 2013. године) порезом по одбитку по стопи од 1%, при чему није од значаја када је настао промет секундарних сировина и отпада, имајући у виду да је за настанак пореске обавезе опредељујући момент исплате накнаде. Обвезник пореза је резидентно,

односно нерезидентно правно лице – прималац накнаде, док је резидентно правно лице које врши откуп секундарних сировина и отпада (исплатилац накнаде) дужно да, као порески платац, у моменту исплате накнаде обрачуна, обустави и уплати порез на основицу коју чини износ бруто накнаде који би био исплаћен примаоцу да порез (по одбитку) није одбијен. Приликом исплате накнаде нерезидентном правном лицу које је резидент државе са којом Република Србија има закључен међународни уговор о избегавању двоструког опорезивања, примењују се одредбе таквог уговора.

Наиме, одредбом члана 40. став 12. Закона о порезу на добит правних лица („Сл. гласник РС“, бр. 25/01 ... 47/13, у даљем тексту: Закон) прописано је да је резидентни обvezник који откупљује секундарне сировине и отпад од резидентног, односно нерезидентног правног лица, дужан да приликом исплате накнаде тим лицима обрачуна, обустави и на прописани рачун уплати порез по одбитку по стопи од 1% од износа исплаћене накнаде.

Износ накнаде из става 12. овог члана не садржи порез на додату вредност (члан 40. став 13. Закона).

Према члану 40. став 14. Закона исплатилац накнаде саставља и у року од 15 дана од истека

тромесечја подноси надлежном пореском органу пореску пријаву, која садржи најмање податке о извршеном промету и обрачунатом и плаћеном порезу из става 12. овог члана.

Садржај пореске пријаве из члана 40. став 14. Закона ближе уређује министар финансија (члан 40. став 15. Закона).

Министарство финансија и привреде напомиње да се наведена законска одредба примењује почев од 31. маја 2013. године, сходно одредби члана 10. став 1. Закона о изменама и допунама Закона о порезу на добит правних лица („Сл. гласник РС“, бр. 47/13).

Поред тога, Министарство финансија и привреде указује да у случају када резидентно правно лице откупљује секундарне сировине и отпад од нерезидентног правног лица из државе са којом Република Србија има закључен уговор о избегавању двоструког опорезивања, код обрачуна пореза по одбитку примењују се одредбе тог уговора под условом да нерезидент докаже статус резидента државе са којом је Република Србија закључила уговор о избегавању двоструког опорезивања (члан 40а став 1. Закона). Статус резидента државе са којом је закључен уговор о избегавању двоструког опорезивања, у смислу става 1. члана 40а Закона, нерезидент доказује исплатиоцу накнаде потврдом о

резидентности овереном од стране надлежног органа друге државе уговорнице чији је резидент и то на посебном обрасцу или овереном преводу потврде на обрасцу који прописује надлежни орган државе са којом је закључен уговор о избегавању двоструког опорезивања.

ПОРЕЗИ НА ИМОВИНУ

1. Плаћање пореза на пренос апсолутних права на пренос права својине на возилима

(Мишљење Министарства финансија и привреде, бр. 413-00-00373/2013-04 од 28.6.2013. год.)

На пренос права својине на возилу које се, према прописима којима се уређује безбедност саобраћаја на путевима, не сматра моторним возилом, не плаћа се порез на пренос апсолутних права (с обзиром да тај пренос није предмет опорезивања порезом на пренос апсолутних права).

На пренос права својине на мопеду, мото-култиватору, трактору и радној машини порез на пренос апсолутних права се не плаћа (јер није предмет опорезивања порезом на пренос апсолутних права), независно од тога да ли је пренос извршен до 29. маја 2013. године или након тог дана.

Пренос права својине на моторном возилу које, у складу са прописима, ни једном није било регистровано

на територији Републике Србије, није био предмет опорезивања порезом на пренос апсолутних права до 29. маја 2013. године (независно од тога да ли је пренос права својине извршен пре прве регистрације конкретног моторног возила у Републици Србији, или се према прописима Републике Србије регистрација конкретног возила не врши).

Од 30. маја 2013. године пренос уз накнаду права својине на моторном возилу (што значи и на моторном возилу које ни једном није било регистровано на територији Републике Србије) предмет је опорезивања порезом на пренос апсолутних права, ако се:

- на тај пренос не плаћа порез на додату вредност у складу са Законом о порезу на додату вредност – „Сл. гласник РС“, бр. 84/04, 86/04, 61/05, 61/07 и 93/12 (када се на пренос права својине на моторном возилу плаћа порез на додату вредност – не плаћа се порез на пренос апсолутних права);
- пренос права својине на моторном возилу не врши по основу расподеле ликвидационог остатка који се опорезује у складу са законом којим се уређује опорезивање дохотка грађана, односно добити правних лица;
- пренос права својине на моторном возилу не врши у статусној промени привредног друштва – са правног претходника на правног следбеника;
- преносом права својине на моторном возилу не врши његова замена у гарантном року у складу са

условима из гаранције, тако да стране између којих се замена врши, поред моторног возила које се замењују не дају другој страни и доплату у новцу или накнаду у другом облику.

Такође, предмет опорезивања порезом на пренос апсолутних права је и стицање права својине на моторном возилу (осим на мопеду, мотокултиватору, трактору и радној машини) на основу правоснажне судске одлуке или другог акта државног, односно другог надлежног органа са јавним овлашћењем.

Када је пренос права својине на моторном возилу предмет опорезивања порезом на пренос апсолутних права, порез на пренос апсолутних права се плаћа, осим у случајевима за које је чланом 31. став 1. тач. 1), 8), 9а), 13) и 14) Закона о порезима на имовину („Сл. гласник РС“, бр. 26/01, 45/02, 80/02, 135/04, 61/07, 5/09, 101/10, 24/11, 78/11, 57/12–УС и 47/13, у даљем тексту: ЗПИ) прописано право на пореско ослобођење.

Порез на пренос апсолутних права *утврђује се решењем пореског органа*, што значи да у сваком конкретном случају преноса права својине на моторном возилу које је предмет опорезивања порезом на пренос апсолутних права надлежни порески орган цени чињенично стање од утицаја на постојање пореске обавезе (да ли је конкретно возило чији се пренос врши – моторно возило; врста моторног возила – имајући у виду да је пренос права својине на мопеду, мотокултиватору, трактору и радној машини изузет из предмета

опорезивања порезом на пренос апсолутних права; да ли се на том возилу преноси право својине или друго право; ако се преноси право својине – да ли тај пренос подлеже плаћању пореза на додату вредност, да ли се пренос врши уз накнаду или без накнаде и др.).

***

Према одредби члана 23. став 1. тачка 4) ЗПИ, порез на пренос апсолутних права плаћа се код преноса уз накнаду права својине на моторном возилу – осим на мопеду, мотокултиватору, трактору и радној машини, права својине на пловилу, односно права својине на ваздухоплову са сопственим погоном осим државног.

Одредбом члана 24. тачка 1) ЗПИ прописано је да се преносом уз накнаду, који је предмет опорезивања порезом на пренос апсолутних права, сматра и стицање права својине и других права из члана 23. овог закона на основу правоснажне судске одлуке или другог акта државног, односно другог надлежног органа са јавним овлашћењем.

Према одредби члана 24а тач. 1) до 4) ЗПИ, од опорезивања порезом на пренос апсолутних права изузима се:

- 1) пренос, односно стицање апсолутног права из чл. 23. и 24. овог закона на који се плаћа порез на додату вредност, у складу са законом којим се уређује порез на додату вредност;
- 2) пренос, односно стицање апсолутног права из чл. 23. и 24. овог закона по основу расподеле ликви-

дационог остатка, који се опорезује у складу са законом који уређује опорезивање дохотка грађана, односно добити правних лица;

3) пренос апсолутног права из члана 23. овог закона са правног претходника на правног следбеника у статусној промени, у складу са законом којим се уређују привредна друштва;

4) замена моторног возила, пловила, односно ваздухоплова извршена у гарантном року у складу са условима из гаранције, ако стране између којих се замена врши, поред моторног возила, пловила или ваздухоплова који се замењују, не дају другој страни и доплату у новцу или накнаду у другом облику.

Одредбама члана 31. став 1. тач. 1), 8), 9а), 13) и 14) ЗПИ прописано је да се порез на пренос апсолутних права не плаћа:

- кад се апсолутно право преноси ради измирења обавеза по основу јавних прихода, у складу са прописима којима се уређује порески поступак и пореска администрација;

- на пренос уз накнаду амбулантних возила, специјалних путничких возила за обуку кандидата за возаче са уграђеним дуплим ножним командама, као и путничких возила за такси и rent a car који су посебно означени;

- на пренос апсолутног права из чл. 23. или 24. овог закона на имовини или делу имовине субјекта приватизације, укључујући и имовину, односно део имовине субјекта приватизације у реструктуирању, са

субјекта приватизације на купца имовине у поступку приватизације, по прописима којима се уређује приватизација;

– када је обvezник Република Србија, аутономна покрајина, односно јединица локалне самоуправе;

– када је међународним уговором који је закључила Република Србија уређено да се неће плаћати порез на пренос апсолутних права.

Порез на наслеђе и поклон и порез на пренос апсолутних права утврђују се решењем пореског органа, а плаћају у року од 15 дана од дана достављања решења (члан 40. став 1. ЗПИ).

Према одредби члана 54. став 1. Закона о пореском поступку и пореској администрацији („Сл. гласник РС“, бр. 80/02, 84/02, 23/03, 70/03, 55/04, 61/05, 85/05, 62/06, 61/07, 20/09, 72/09, 53/10, 101/11, 2/12, 93/12 и 47/13), у вези са чланом 40. став 1. ЗПИ, утврђивање пореза на пренос апсолутних права је делатност Пореске управе, која се састоји у издавању управних аката, односно у предузимању законом прописаних радњи, којима се успоставља постојање појединачне пореске обавезе и одређују порески обvezник, пореска основица и износ пореске обавезе.

Министарство финансија и привреде напомиње да је *наслеђе и ћоклон возила њедмет ојорезивања шорезом на наслеђе и ћоклон у складу са чланом 14. ЗПИ.*

2. Утврђивање, наплата и контрола пореза на имовину за непокретности које се налазе на територији града Београда

(Мишљење Министарства финансија и привреде, бр. 47-00-00027/2013-04 од 24.6.2013. год.)

Утврђивање, наплата и контрола пореза на имовину за непокретности које се налазе на територији града Београда у надлежности је града Београда – Секретаријата за финансије – Управе јавних прихода града Београда. Стога је тај орган надлежан за расправљање спорних питања у вези пореске обавезе по основу пореза на имовину и споредних пореских давања доспелих за наплату.

Уколико неке одредбе Закона о порезима на имовину („Сл. гласник РС“, бр. 26/01, 45/02, 80/02, 135/04, 61/07, 5/09, 101/10, 24/11, 78/11, 57/12–УС и 47/13, у даљем тексту: Закон) изазивају недоумице и нејасноће, потребно је да се прецизира о којим одредбама је реч, односно у чему се те нејасноће састоје, да би у вези са њима Министарство финансија и привреде дало мишљење.

Наиме, према одредби члана 6. тачка 1) Закона о финансирању локалне самоуправе („Сл. гласник РС“, бр. 62/06, 47/11, 93/12, у даљем тексту: Закон о финансирању локалне самоуправе), јединици локалне самоуправе припадају изворни приходи остварени на њеној

територији, и то порез на имовину, осим пореза на пренос апсолутних права и пореза на наслеђе и поклон.

Јединица локалне самоуправе у целости утврђује, наплаћује и контролише јавне приходе из члана 6. овог закона почев од 1. јануара 2007. године (члан 60. Закона о финансирању локалне самоуправе).

ПОРЕЗИ НА УПОТРЕБУ, ДРЖАЊЕ И НОШЕЊЕ ДОБАРА

1. Порез на употребу ваздухоплова који се користи за услуге калибраže из ваздуха за сопствене потребе и за пружање тих услуга (као комерцијалних) трећим лицима у региону

(Мишљење Министарства финансија и привреде, бр. 011-00-00004/2013-04 од 24.6.2013. год.)

У вези захтева за мишљење којим подносилац захтева мења и допуњује свој претходни захтев по коме је Министарство финансија и привреде дало мишљење број: 011-00-00004/2013-04 од 16. јануара 2013. године, у вези плаћања пореза на употребу ваздухоплова који се, како се наводи, користи за услуге калибраže из ваздуха за сопствене потребе и за пружање тих услуга (као

комерцијалних) трећим лицима у региону, Министарство финансија и привреде обавештава о следећем:

Предмет опорезивања порезом на употребу ваздухоплова су цивилни ваздухоплови на моторни погон који се користе за сопствени превоз или за спортско и аматерско летење, независно од тога да ли се ваздухоплов користи искључиво за те намене или се, поред тога, користи и за друге намене.

Имајући у виду да су цивилни ваздухоплови на моторни погон који се користе за сопствени превоз предмет опорезивања порезом на употребу ваздухоплова, при чему Закон о порезима на употребу, држање и ношење добра („Сл. гласник РС“, бр. 26/01, 80/02, 43/04, 132/04–др. пропис, 112/05–др. пропис, 114/06–др. пропис, 118/07–др. пропис, 114/08–др. пропис, 31/09, 106/09–др. пропис, 95/10–др. пропис, 101/10, 24/11, 100/11–др. пропис и 120/12–др. пропис, у даљем тексту: Закон) као услов за опорезивање није уредио њихово искључиво коришћење за сопствени превоз, као и да се према мишљењу Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије бр. 412-02-0009/2013-0002 од 8. априла 2013. године, цивилни ваздухоплов који се користи за пружање услуга из ваздуха (калибраџа из ваздуха) може користити и за превоз за сопствене потребе, ако се на име подносиоца захтева за мишљење цивилни ваздухоплов на моторни погон уписује у регистар ваздухоплова

Републике Србије или се продужава важење потврде о пловидбености тог ваздухоплова, при чему тим ваздухопловом подносилац захтева обавља калибражу из ваздуха за сопствене потребе и за пружање тих услуга (као комерцијалних) трећим лицима у региону, код уписа тог ваздухоплова у регистар и код продужавања важења потврде о провери његове пловидбености плаћа се порез на употребу ваздухоплова у прописаном износу.

Наиме, одредбом члана 17. Закона прописано је да се порез на употребу ваздухоплова плаћа на цивилне ваздухоплове на моторни погон, када се користе за сопствени превоз, односно за спортско и аматерско летење (у даљем тексту: ваздухоплови). Порез на употребу ваздухоплова плаћа се код уписа ваздухоплова у регистар ваздухоплова Републике Србије или евиденцију ваздухоплова Републике Србије (у даљем тексту: регистар) и код сваког продужења важења потврде о провери пловидбености, који се врше у складу са прописима којима се уређује ваздушни саобраћај, ако овим законом није друкчије прописано.

Обvezник пореза на употребу ваздухоплова из члана 17. овог закона је правно и физичко лице на чије име се ваздухоплов уписује у регистар, односно коме се продужава важење потврде о провери пловидбености, у складу са прописима којима се уређује ваздушни

саобраћај, ако овим законом није друкчије прописано (члан 18. Закона).

Одредбом члана 19. Закона прописана је висина пореза на употребу наведених врста ваздухоплова.

Према одредби члана 5. став 1. Закона о ваздушном саобраћају („Сл. гласник РС“, бр. 73/10, 57/11 и 93/12, у даљем тексту: ЗОВП), цивилни ваздухоплови Републике Србије су ваздухоплови који су уписаны у Регистар ваздухоплова Републике Србије и Евиденцију ваздухоплова Републике Србије.

Превоз за сопствене потребе обухвата летење ваздухопловом којим грађанин врши превоз за личне потребе, као и превоз ваздухопловом којим државни орган, правно лице или предузетник, као корисник ваздухоплова, без накнаде превози своју робу или запослене и пословне партнere и њихове ствари (члан 96. став 1. ЗОВП).

Према члану 3. тачка 51) Правилника о пружању услуга из ваздуха и превозу за сопствене потребе („Сл. гласник РС“, бр. 19/11, у даљем тексту: Правилник), превоз за сопствене потребе обухвата летење ваздухопловом којим грађанин врши превоз за личне потребе, као и превоз ваздухопловом којим државни орган, правно лице или предузетник, као корисник ваздухоплова, без накнаде превози своју робу или запослене и пословне партнere и њихове ствари. У

смислу Правилника, превоз за сопствене потребе подразумева и обављање делатности из члана 2. Правилника, ако се оне врше искључиво за сопствене потребе.

Према члану 2. Правилника, врсте услуга које се пружају из ваздуха су:

- 1) пружање услуга у пољопривреди или шумарству;
- 2) фотографско снимање (геолошко фотографирање, снимање филмова и сл.);
- 3) калибраџа из ваздуха;
- 4) рекламирање (вуча транспарената, исписивање у ваздуху, бацање рекламног материјала и сл.);
- 5) осматрање и извештавање из ваздуха;
- 6) друге услуге које се пружају из ваздуха.

У Прилогу I Правилника, који уређује организационе услове које мора да испуњава оператор који пружа услуге из ваздуха и оператор који обавља превоз за сопствене потребе, OR.OPS.105.GEN прописује се садржина потврде о оспособљености за пружање услуга из ваздуха и оперативног приручника – ако се ваздухоплов, поред пружања услуга из ваздуха, користи и за превоз за сопствене потребе.

Према мишљењу Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије бр. 412-02-0009/2013-0002 од 8. априла 2013. године „цивилни ваздухоплов који се користи за пружање услуга из ваздуха (калибраџа из

ваздуха) може да се користи и за превоз за сопствене потребе. Правилником о пружању услуга из ваздуха и превозу за сопствене потребе („Сл. гласник РС“, бр. 19/11) OR.OPS.105.GEN прописано је да ако се ваздухоплов, поред пружања услуга из ваздуха, користи и за превоз за сопствене потребе, у потврди о оспособљености за пружање услуга из ваздуха и за превоз за сопствене потребе, мора да буде наведено да ваздухоплов може да се користи и за превоз за сопствене потребе“.

ЦАРИНЕ

1. Престанак примене Споразума о измени и приступању Споразуму о слободној трговини у Централној Европи (CEFTA) и почетак примене Прелазног споразума о трговини и трговинским питањима између Европске заједнице и Републике Србије на Републику Хрватску, као чланицу Европске уније

(Саоштавење Министарства финансија и привреде, бр. 337-00-00246/2013-17 од 25.6.2013.год.)

На основу Закључка Владе Републике Србије о престанку примене Споразума о измени и приступању Споразуму о слободној трговини у Централној Европи (CEFTA) и почетку примене Прелазног споразума о трговини и трговинским питањима између Европске заједнице, са једне стране, и Републике Србије, са друге стране на Републику Хрватску као чланицу Европске уније од 1. јула 2013. године, 05 број: 337-5210/2013 који је усвојен на седници одржаној 25. јуна 2013. године, Министарство финансија и привреде је задужено да, у складу са својим надлежностима, без одлагања предузме

све неопходне мере ради обезбеђивања неометане примене Прелазног споразума на Републику Хрватску и физичка и правна лица Републике Хрватске, у погледу права која проистичу из тог споразума, почев од 1. јула 2013. године.

На основу Уговора о приступању Републике Хрватске ЕУ, Република Хрватска од 1. јула 2013. године постаје 28. чланица ЕУ. С тим у вези, доћи ће до одређених измена у примени преференцијалних стопа царине и правила о пореклу робе.

Преференцијалне стапоје царине

На увоз робе из Републике Хрватске у Републику Србију, односно на извоз робе из Републике Србије у Републику Хрватску, примењиваће се одредбе релевантних споразума. Члан 51. став 3. Споразума о изменама и приступању Споразуму о слободној трговини у централној Европи („Сл. гласник РС“, бр. 88/07, у даљем тексту: CEFTA) прописује да се стране слажу да ће у случају да било која подобна страна постане чланица Европске уније, та страна бити повучена из овог Споразума, најкасније на дан пре него што њено чланство постане правоснажно и без икакве надокнаде другим странама код којих се мењају услови трговине.

Како на основу Уговора о приступању Хрватске ЕУ Република Хрватска постаје 28. чланица ЕУ од 1. јула 2013. године, на основу претходно наведеног од 1. јула 2013. године за робу пореклом из Хрватске примењиваће

се преференцијалне стопе царине које се примењују за робу пореклом из ЕУ.

Министарство финансија и привреде напомиње да је чланом 3. Уредбе о усклађивању номенклатуре Царинске тарифе за 2013. годину („Сл. гласник РС“, бр. 115/12 и 29/13) прописано да „стопе царине за увоз робе из Републике Хрватске у складу са одредбама Споразума о изменама и приступању Споразуму о слободној трговини у централној Европи („Сл. гласник РС“, бр. 88/07) и Додатног Протокола уз Споразум о измени и приступању Споразуму о слободној трговини у централној Европи („Сл. гласник РС – Међународни уговори“, бр. 8/11) примењују се до ступања Републике Хрватске у чланство Европске уније.

Чланом 92. Царинског закона („Сл. гласник РС“, бр. 18/10 и 111/12) прописано је да се у спровођењу царинског поступка за који је роба декларисана примењују прописи који важе на дан прихватања декларације.

На основу претходно наведеног, у случајевима када је роба преференцијалног хрватског порекла смештена под царински надзор, уколико се декларација за пуштање у слободан промет поднесе после 1. јула 2013. године, примењиваће се преференцијалне стопе царине које важе за ту робу у складу са одредбама Прелазног трговинског споразума РС са ЕУ.

Исти принцип примењује се и за остале царинске дажбине (сезонске царинске стопе и посебне дажбине при увозу одређених пољопривредних и прехрамбених производа).

Приликом извоза робе юореклом из Републике Србије у Републику Хрватску, која се после 1. јула 2013. године ставља у слободан промет у Републици Хрватској, примењују се преференцијалне стопе царине у складу са релевантним одредбама Прелазног трговинског споразума РС са ЕУ.

Докази о юореклу

За робу юореклом из Републике Хрватске која се юушћа у слободан юромеј ја после уласка Републике Хрватске у ЕУ, а коју је пратио одговарајући доказ о пореклу издат закључно са 30. јуном 2013. године, примењују се одредбе CEFTA споразума, односно Протокола о дефиницији појма „производи са пореклом“ и методама административне сарадње (Прилог 4 CEFTA), и то:

- важност доказа о пореклу – четири месеца од дана издавања (члан 24),
- накнадно издавање уверења о кретању робе ЕУР.1 (члан 18).

Ово конкретно значи да ће се приликом пуштања у слободан промет робе пореклом из Републике Хрватске прихватити докази о пореклу који су издати на основу CEFTA споразума још четири месеца од дана издавања, уколико је преференцијални третман за ту робу прописан одредбама ССП/ПТС.

Приликом увоза робе пореклом из Републике Хрватске у Републику Србију од 1. јула 2013. године примењују се правила о пореклу робе у складу са

релевантним одредбама ССП/ПТС, односно релевантним одредбама Протокола 3 уз ССП/ПТС.

Изјаве на фактури за робу која је извезена из Републике Хрватске издате после 1. јула 2013. године морају да буду написане на једном од језика држава чланица ЕУ (осим Републике Хрватске) и да буду у складу са Протоколом 3 ССП/ПТС.

Приликом извоза робе пореклом из Републике Србије у Републику Хрватску од 1. јула 2013. године примењују се одредбе Споразума о приступању између држава чланица ЕУ и Републике Хрватске („Сл. лист ЕУ“, бр. L 112 од 24. априла 2013. године), односно одредбе Анекса IV под 5. тог споразума. Сагласно претходно наведеном, доказ о пореклу издат у складу са CEFTA мора се приложити царинским органима најкасније четири месеца од дана приступања Републике Хрватске ЕУ.“

2. Поступање царинских органа у поступку накнадне контроле примене Одлуке о одређивању робе на коју се не плаћају увозне дажбине („Сл. гласник РС“, бр. 27/10 и 48/10)

(Мишљење Министарства финансија и привреде, бр. 038-01-00001/2013-17 од 19.6.2013.год.)

Члан 218. став 1. под 1) Царинског закона („Сл. гласник РС“, бр. 18/10 и 111/12) прописује да се увозне дажбине не плаћају на нову опрему која се не производи у земљи, која се увози за нову или проширење постојеће

производње, модернизацију производње, увођење нове, односно осавремењавање постојеће технологије, осим путничких моторних возила и апарата за игре на срећу.

Одлука о одређивању робе на коју се не плаћају увозне дажбине донета је на основу члана 219. Царинског закона, а важила је у периоду од 3. маја 2010. године до 31. децембра 2012. године.

Тачком 2. Одлуке прописано је да се увозне дажбине не плаћају на увоз нове опреме, осим путничких моторних возила, која се не производи у земљи, а користи се у индустрији, рударству, пољопривреди и рибарству, шумарству, водопривреди и грађевинарству, ако:

- 1) опрема служи за обављање делатности корисника опреме,
- 2) се опрема увози за нову или проширење постојеће производње, модернизацију производње и увођење нове, односно осавремењавање постојеће технологије и
- 3) се опрема која се увози не производи у земљи.

Законом о Царинској тарифи, односно Уредбама о усклађивању номенклатуре Царинске тарифе за 2010, 2011 и 2012. годину, које су биле у примени у периоду у којем је била на снази наведена Одлука, прописано је следеће:

I Напомене 3. до 5. уз Одељак XVI прописују:

„3. Ако из тарифних бројева овог одељка не произилази другачије, „комбиноване машине“, које се састоје од две

или више машина, спојене тако да образују интегралну целину, и друге машине, подесне за обављање две или више допунских или алтернативних функција, сврставају се као да се састоје само од оне компоненте или да представљају само ону машину која обавља главну функцију.

4. Када се машина (укључујући комбинацију више машина), састоји од више компоненти (одвојених или међусобно повезаних: цевима, трансмисионим уређајима, електричним кабловима или другим уређајима), а те компоненте су предвиђене да заједно доприносе јасно дефинисаној функцији из једног тарифног броја Главе 84 или 85, тада се све компоненте сврставају у тарифни број који одговара тој функцији.

5. Под појмом „машина“ у овим напоменама, подразумева се било која машина, уређај, постројење, опрема, апарат или справа, наведени у тарифним бројевима Главе 84 или 85.“

II Додатне напомене уз Одељак XVI прописују:

,,1. Алат који је неопходан за склапање и одржавање машина, ако је увезен са њима, сврстава се са тим машинама. Измењиви алати, увезени са машинама, такође се сврставају са тим машинама, уколико су део уобичајене опреме за те машине и ако су продати заједно са тим машинама.

2. Ако царински орган то захтева, подносилац декларације, као прилог својој декларацији подноси неки

илюстровани документ (нпр: упутство, проспект, страну из каталога, фотографију) којим се даје правилан опис те машине, њене намене, основне карактеристике, а за несастављене или разстављене машине, нацрт за склапање и списак садржаја појединачних паковања.

3. Одредбе Основног правила 2 (а) такође се примењују на машине које су увезене у раздвојеним пошиљкама, на захтев подносиоца декларације и према условима које су прописали надлежни органи.“

Такође, чланом 4. Закона о Царинској тарифи и Правилником о начину царињења несастављених производа или производа у разстављеном стању чији се делови увозе сукцесивно, прописано је сврставање и царињење несастављених производа и производа у разстављеном стању.

На основу претходно наведеног, за случајеве из предметног дописа Министарство финансија и привреде даје следеће мишљење:

• Увоз делова машина:

- када се увозе као делови машине у разстављеном или несастављеном стању (сходно одредбама ОП 2(а)) или као делови функционалне целине (сходно Напомени 4 уз Одељак XVI), такви делови подлежу примени царинских олакшица у складу са овом одлуком;
- када се увозе као делови за постојећу опрему, за њену поправку или унапређење неких функција, такви

делови не подлежу примени царинских олакшица у складу са овом одлуком, јер се исти не могу сматрати опремом у складу са претходно наведеним правилима о сврставању.

У конкретном примеру, за транспортне цеви:

– када су део функционалне целине коју чине са једном или више машина и делова – са становишта сврставања прате судбину сврставања функционалне целине са којом се увозе и подлежу примени царинских олакшица у складу са овом одлуком – не плаћају увозне дажбине;

– када се увозе одвојено од функционалне целине за коју су намењене – сврставају се у одговарајуће тарифне ознаке за делове (сходно Напомени 2. Одељак XVI) и не подлежу примени царинских олакшица у складу са овом одлуком – плаћају се увозне дажбине.

У конкретном примеру, нови делови за аутоматску линију за производњу хлеба:

– када се увозе као делови машина или функционалних целина аутоматске линије – са становишта сврставања прате судбину сврставања машине или функционалне целине са којом се увозе и подлежу примени царинских олакшица у складу са овом одлуком – не плаћају увозне дажбине;

– када се увозе за поправку или унапређење рада неке од машина или функционалних целина аутоматске

линије – сврставају се у одговарајуће тарифне ознаке за делове (сходно Напомени 2. Одељак XVI) и не подлежу примени царинских олакшица у складу са овом одлуком – плаћају увозне дажбине.

• Увоз алата (укључујући и калупе за пресе), који су увезени са машинама и представљају уобичајену опрему те машине, подлеже примени царинских олакшица у складу са овом одлуком (Додатна напомена 1 уз Одељак XVI).

• Опрема за телекомуникацију није обухваћена тачком 2. Одлуке, те не подлеже примени царинских олакшица и складу са овом одлуком.

Међутим, уколико се у конкретном случају ради о комуникационој опреми која се испоручује као део система за контролу и управљање електродистрибуционим системима, она може бити предмет царинских олакшица у складу са овом одлуком, с обзиром да делатност производње, преноса и дистрибуције електричне енергије спада у област индустрије.

• Рачунарска опрема и слични уређаји, који служе за обављање делатности наведених у тачки 2. Одлуке, такође могу бити предмет царинских олакшица према овој Одлуци. Ова опрема може у неким случајевима чинити и функционалну целину са конкретним машинама

(нпр. рачунар којим се управља нумерички управљаном машином алатком).

- Дампери из тарифног подброја 8704 10 су самоистоварна моторна возила за превоз робе, конструисана за рад ван путне мреже. Као таква се често користе нпр. у индустрији и рударству, у том случају могу бити предмет царинских олакшица у складу са наведеном одлуком.

3. Захтев општине Димитровград за преиначавање решења Владе Републике Србије број 404-2687/2010 од 15. априла 2010. године о уступању возила Центру за културу Димитровград

(Мишљење Министарства финансија и привреде, бр. 404-05-00125/2013-17 од 12.6.2013.год.)

Наведеним решењем Владе возила су уступљена Центру за културу Димитровград, а не Општини Димитровград, која нема правни легитимитет за подношење захтева за његову измену, односно укидање, због немогућности извршења.

Истовремено, Министарство финансија и привреде указује да се Центар за културу Димитровград обратио Министарству финансија дописом број 152-98 /10-2011 од 19.10.2011. године, којим је тражена претходна сагласност Владе у смислу члана 194. Закона о општем

управном поступку ради спровођења поступка јавне набавке мале вредности – услуге превоза, односно ради уступања заинтересованом превознику на коришћење два аутобуса марке: NAW, тип BH 4-23, који су уступљени Решењем Владе 05 број: 404-2687/2010 од 15. априла 2010. године без накнаде.

У одговору Министарства финансија број 404-05-49/2010-17 од 1. новембра 2011. године Центар је обавештен да у наведеној ситуацији није могућа примена члана 194. Закона о општем управном поступку, јер се одлука Управног одбора Центра за културу Димитровград, као и акт о уступању робе који на основу одлуке Управног одбора доноси овашћено лице, не могу, у смислу одредаба чланова 1. и 2, као и осталих одредби ЗУП-а, сматрати управним актом.

С обзиром да је од уступања предметне робе, којим је иста стављена у слободан промет без плаћања царинских дажбина због своје употребе у одређене сврхе, прошао рок од три године, продајом те робе не настаје царински дуг и на даље поступање са робом се не односе одредбе Царинског закона.

ЈАВНИ РАСХОДИ

ФИНАНСИРАЊЕ ПОЛИТИЧКИХ АКТИВНОСТИ

1. Да ли одборничка група „За бољу Митровицу“ која је образована од 14 одборника који су били на изборној листи Демократска странка – Борис Тадић и која није учествовала под тим именом на локалним изборима, има право на средства која се уплаћују за финансирање редовног рада политичких субјеката?

(Мишљење Министарства финансија и привреде, бр. 401-00-01796/2013-03 од 23.4.2013. год.)

Из дописа достављеног Министарству финансија и привреде произилази да је, након локалних избора за одборнике Скупштине Сремска Митровица, који су одржани 6. маја 2012. године, Изборна комисија Града Сремска Митровица Одлуком број 013-29/2012-I од 22. маја 2012. године, утврдила коначан број мандата које су добиле изборне листе, тако да је изборна листа Демократска странка – Борис Тадић освојила 18

одборничких места. На основу ове одлуке, а у складу са чланом 17. став 1. Закона о финансирању политичких активности, почев од дана конституисања Скупштине града Сремска Митровица, средства за редован рад уплаћују се овој изборној листи.

Чланом 16. Закона о финансирању политичких активности („Сл. гласник РС“, бр. 43/2011, у даљем тексту: Закон) прописано је да се средства из јавних извора која се обезбеђују за финансирање редовног рада политичких субјеката чији су кандидати изабрани за народне посланике, посланике, односно одборнике одређују на нивоу од 0,15% расхода буџета Републике Србије, расхода буџета аутономне покрајине, односно расхода буџета јединице локалне самоуправе.

Чланом 17. Закона одређено је, између остalog, да се:

- средства из јавних извора расподељују политичким субјектима који су освојили мандате у представничким телима, сразмерно броју гласова обрачунатих на прописани начин (став 1);
- министарство надлежно за послове финансија, односно надлежни орган управе аутономне покрајине, односно јединице локалне самоуправе, сразмерни део средства из јавних извора преноси политичким субјекти-

ма сваког месеца, до десетог дана у месецу за претходни месец (став 4).

С обзиром на наведене одредбе Закона, а у вези са питањем: „Да ли одборничка група ‘За бољу Митровицу‘ која је образована од 14 одборника који су били на изборној листи Демократска странка – Борис Тадић и која није учествовала под тим именом на локалним изборима, има право на средства која се уплаћују за финансирање редовног рада политичких субјеката, пошто су 25. марта 2013. године упутили захтев да им се на посебан рачун пренесу средства обезбеђена за ту намену“, Министарство финансија и привреде указује на следеће:

– средства добијена из јавних извора у износу и на начин како је то прописано чл. 16. и 17. Закона, преносе се политичком субјекту у складу са Одлуком о утврђивању мандата одборника Скупштине Града Сремска Митровица, Одлуком о додели мандата, као и дописом у којем се констатује тачан број мандата који припада сваком од политичких субјеката заступљених на изборним листама које су освојиле мандате одборника.

Опредељење одборника да напусте једну политичку странку и пређу у другу политичку странку, без утицаја је на пренос средстава из буџета јединице локалне самоуправе. Наиме, субјект коме се додељују средства за финансирање редовног рада из буџета

јединице локалне самоуправе јесте политички субјект (политичка странка, коалиција, група грађана) који је учествовао на изборима и чији су кандидати освојили места у представничком телу, па, сходно, томе, одборничка група „За бољу Митровицу“ нема право на средства за финансирање редовног рада која су обезбеђена у буџету Града Сремска Митровица за ту намену.

П О Д С Е Т Н И К
ФИНАНСИЈСКИ ПРИСПИДСНЕТИ
У ЛУНУМ ВЕСЕЛУ 2013. ГОДИНЕ

ЗАКОНИ

Закон о допуни Закона о платама у државним органима и јавним службама	<i>Сл. гласник РС</i> , бр. 55 од 25. јуна 2013. год.
--	--

УРЕДБЕ

Уредба о поступку привремене обуставе преноса припадајућег дела пореза на зараде и пореза на добит правних лица автономној покрајини, припадајућег дела пореза на зараде граду Београду, односно преноса трансферних средстава из буџета Републике Србије јединици локалне самоуправе	<i>Сл. гласник РС</i> , бр. 49 од 5. јуна 2013. год.
Уредба о висини и начину плаћања накнада за извршавање послова у вези са испитивањем и жигосањем предмета од драгоценних метала	<i>Сл. гласник РС</i> , бр. 50 од 7. јуна 2013. год.
Уредба о изменама Уредбе о висини и начину плаћања накнада за спровођење оверавања мерила, метролошких експертиза, испитивања типа мерила, испитивања претходно упакованих производа и других послова из области метрологије	<i>Сл. гласник РС</i> , бр. 50 од 7. јуна 2013. год.

Уредба о престанку важења Уредбе о начину расподеле дела средстава из наменских примања буџета Републике која се остварују приређивањем игара на срећу, а користе за финансирање локалне самоуправе	<i>Сл. гласник РС</i> , бр. 54 од 21. јуна 2013. год.
Уредба о престанку важења Уредбе о условима и начину пребијања дуговања и потраживања по основу кредитних послова са иностранством у девизама	<i>Сл. гласник РС</i> , бр. 55 од 25. јуна 2013. год.

ПРАВИЛНИЦИ

Правилник о изменама и допунама Правилника о информативној пореској пријави	<i>Сл. гласник РС</i> , бр. 52 од 14. јуна 2013. год.
Правилник о садржају пореске пријаве за обрачун пореза на добит на приходе које по основу капиталних добитака и по основу закупа и подзакупа непокретности и покретних ствари остварује нерезидентни обvezник	<i>Сл. гласник РС</i> , бр. 56 од 28. јуна 2013. год.
Правилник о изменама и допунама Правилника о начину обрачунавања и плаћања акцизе, врсти, садржини и начину вођења евиденција, достављања података и састављања обрачуна акцизе	<i>Сл. гласник РС</i> , бр. 56 од 28. јуна 2013. год.

Правилник о изменама и допунама Правилника о ближим условима, начину и поступку остваривања ослобођења од плаћања акцизе на производе које произвођач, односно увозник продаје дипломатским и конзулатарним представништвима и међународним организацијама, као и на деривате нафте који се продају на основу међународног уговора	<i>Сл. гласник РС</i> , бр. 56 од 28. јуна 2013. год.
Правилник о допунама Правилника о одређивању царинских органа за царинање одређених врста робе или спровођење одређених поступака	<i>Сл. гласник РС</i> , бр. 56 од 28. јуна 2013. год.
Правилник о изменама и допунама Правилника о облику, садржини, начину подношења и попуњавања декларације и других образца у царинском поступку	<i>Сл. гласник РС</i> , бр. 56 од 28. јуна 2013. год.

ОДЛУКЕ

Одлука о усклађивању пословања Јавног предузећа за производњу, дистрибуцију и трговину електричне енергије са Законом о јавним предузећима	<i>Сл. гласник РС</i> , бр. 50 од 7. јуна 2013. год.
Одлука о усклађивању пословања Јавног предузећа „Електромрежа Србије“ Београд са Законом о јавним предузећима	<i>Сл. гласник РС</i> , бр. 50 од 7. јуна 2013. год.

Одлука о начину обављања послова између Народне банке Србије и Управе за трезор који се обављају преко система консолидованог рачуна трезора за девизна средства	<i>Сл. гласник РС</i> , бр. 50 од 7. јуна 2013. год.
Одлука о начину пребијања дуговања и потраживања по основу кредитних послова са иностранством у девизама	<i>Сл. гласник РС</i> , бр. 50 од 7. јуна 2013. год.
Одлука о усклађивању пословања Јавног предузећа за издавање уџбеника и наставних средстава са Законом о јавним предузећима	<i>Сл. гласник РС</i> , бр. 52 од 14. јуна 2013. год.
Одлука о усклађивању пословања Јавног предузећа „Скијалишта Србије“ Београд са Законом о јавним предузећима	<i>Сл. гласник РС</i> , бр. 54 од 21. јуна 2013. год.
Одлука о усклађивању пословања Јавног предузећа за подземну експлоатацију угља са Законом о јавним предузећима	<i>Сл. гласник РС</i> , бр. 56 од 28. јуна 2013. год.
Одлука о извештавању о кредитним пословима са иностранством	<i>Сл. гласник РС</i> , бр. 56 од 28. јуна 2013. год.

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

336

БИЛТЕН: службена објашњења и стручна
мишљења за примену финансијских прописа,
главни уредник Даница Васиљевић. – Год. 32,бр.
1 / 2 (1992) – . – Београд: Министарство
финансија и привреде Републике Србије,
1992–. – 20 цм

Месечно. –
ISSN 0354-3242 = Билтен, службена
објашњења и стручна мишљења за примену
финансијских прописа
COBISS. SR-ID 43429132